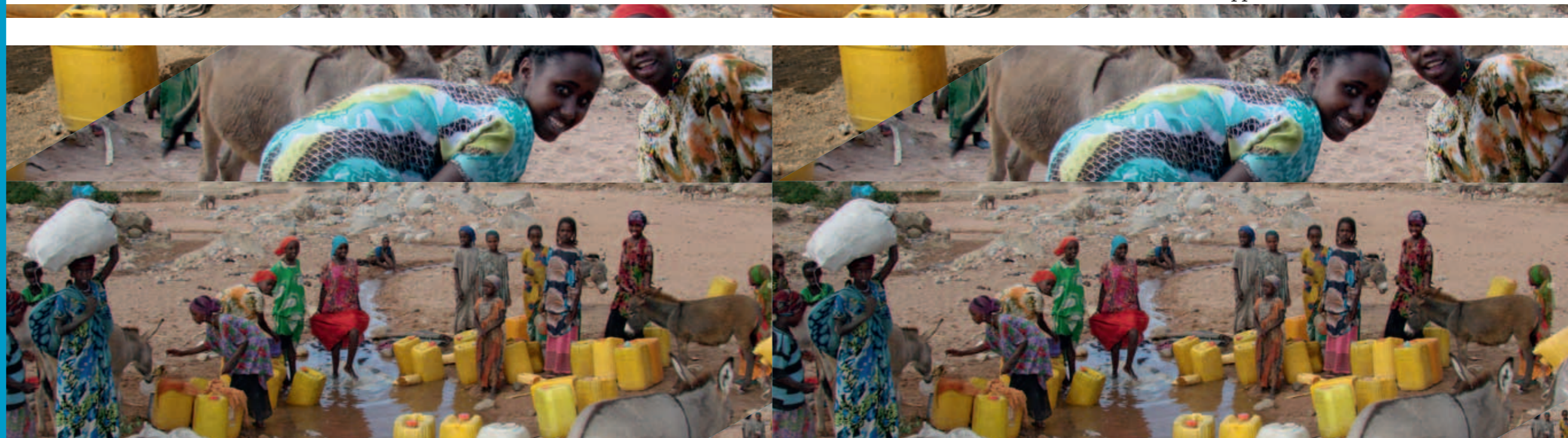

Nederlandse waterschappen
en het buitenland 2011

Inventarisatie van internationale activiteiten
van waterschappen

Waterschap	Grensoverschrijdende projecten	Projecten in de EU	Projecten buiten de EU
Aa en Maas	België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk (klimaatadaptatie, hoogwaterrisico's)		Egypte (Water Operating Partnership), Macedonië (KRW/toetreding EU)
Amstel, Gooi en Vecht (Wereld Waternet)			Indonesië (capaciteitsontwikkeling drinkwater), Egypte (Water Operating Partnership), Marokko (Water Operating Partnership), Mauretanië (capaciteitsopbouw), Zuid-Afrika (capaciteitsopbouw), Turkije (governance), Aruba (beperkte ondersteuning beheer zuivering), Bonaire (operationeel beheer afvalwaterketen), Suriname (sanitatie, watersysteem, governance)
Brabantse Delta	Vlaanderen (waterkwaliteit en kwantiteit), Duitsland, België, Luxemburg en Frankrijk (stroomgebied Maas)	België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk (klimaatadaptatie, hoogwaterrisico's)	Bonaire (ondersteuning tijdelijke afvalwaterzuivering, verordeningen), China kennisuitwisseling)
De Dommel	Vlaanderen (onderhoud en beheer grenswaterlopen, waterkwaliteit en kwantiteit)	Interreg Prepared (proefprojecten innovaties), Interreg Sanitas (training sanitatie)	Mozambique (stroomgebiedbeheer), Nicaragua (drinkwater, sanitatie, waterkwaliteit en wateroverlast)
De Stichtse Rijnlanden			Nicaragua (drinkwater, sanitatie, waterkwaliteit en wateroverlast), Kenia (toegang drinkwater en sanitatie), Egypte (Water Operating Partnership), Haïti (opbouw integraal waterbeheer, sanitatie en drinkwaterorganisatie)
Delfland			Indonesië (governance en kennisuitwisseling)
Fryslân		België, Duitsland en Denemarken (opbouw ondergrond /grondwaterverdeling Noordzeekust)	Zuid-Afrika (capaciteitsopbouw), Mozambique (stroomgebiedbeheer, sanitatie)
Groot Salland	Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen (stroomgebiedbeheer)	België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk (klimaatbestendige watersystemen); Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Luxemburg, Zwitserland (afvalwaterzuivering farmaceutisch belast water); België, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Luxemburg, Duitsland (energie uit waterketen)	Zuid-Afrika (kennisuitwisseling)
Hollands Noorderkwartier	Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Noorwegen (implementatie KRW en ROR)	Duitsland (jumelage met betrekking tot kennisuitwisseling)	Nicaragua (sanitatie en kusterosie), Zuid-Afrika (algenafvalwaterzuivering)
Hollandse Delta		Estland, Portugal, Bulgarije, Italië en Griekenland (voorkomen en verminderen rampen); EU (onderzoeksprogram proces- en energieoptimalisatie)	Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Verenigde Staten en Duitsland (bestendigheid woonwijken wateroverlast); Ethiopië (governance zanddammen)
Hunze en Aa's	Duitsland (afstemming stroomgebiedbeheer Eems)	Roemenië (Water Operator Partnership); Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden, en Duitsland (implementatiestrategie overstromingsrisicobeheerplannen); België, Duitsland, Zweden, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk, Denemarken (effecten van klimaatverandering in landbouwgebieden); België,Verenigd koninkrijk,Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden (vismigratie en habitatherstel)	Ethiopië (governance zanddammen), Bosnië-Herzegovina (afvalwaterzuivering)
Noorderzijvest	Duitsland (afstemming stroomgebiedbeheer Eems)	Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden, en Duitsland (implementatiestrategie overstromingsrisicobeheerplannen); België, Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden (vismigratie en habitatherstel)	
Peel en Maasvallei	België en Duitsland (stroomgebiedbeheer); Vlaanderen (onderhoud en beheer grenswaterlopen, waterkwaliteit en kwantiteit)		Turkije (Twinning in verband met KRW), Kameroen (waterbeheer)
Reest en Wieden		Roemenië (waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's)	Marokko (sanitatie), Haïti (opbouw integraal waterbeheer, sanitatie en drinkwaterorganisatie), Burkino Fasso (governance)
Regge en Dinkel	Duitsland (stroomgebiedbeheer)	Slowakije (watersysteem, KRW), Roemenië (waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's), België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk (klimaatbestendige watersystemen)	Ghana (grondstoffenterugwinning), Vietnam kennisuitwisseling)
Rijn en IJssel	Duitsland (stroomgebiedbeheer, hoogwaterrisico's)	Roemenië (waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's)	Suriname (governance, waterkwaliteit, waterkwantiteit), Nicaragua (integraal waterbeheer)
Rijnland			Zuid-Afrika (afvalwaterzuivering, capaciteitsopbouw), Tanzania (watercyclus)
Rivierenland	Duitsland (gezamenlijk gemaal, muskusrattenbestrijding, KRW)		Senegal (governance, kennisuitwisseling)
Roer en Overmaas	Duitsland en Vlaanderen (grensoverschrijdend afvalwater zuiveren en watersysteemonderhoud incl. muskusrattenbestrijding)	België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk (klimaatadaptatie, hoogwaterrisico's); Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Polen, Rusland, Slowakije (duurzaam hoogwatermanagement); Duitsland (beekherstel); België (waterkwaliteit, wateroverlast); Roemenië kennisuitwisseling)	Turkije (Twinning in verband met KRW)
Scheldestromen	Vlaanderen (watersysteem en landschaps/natuurfunctie, bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit, klimaatadaptatie grenswaterlopen)		Bangladesh (sanitatie, studiebeurs)
Schieland en de Krimpenerwaard		België, Verenigd Koninkrijk (waterkwaliteit); België, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk (bagger-technieken)	Indonesië (governance)
Vallei en Veluwe i. o.		Slowakije (KRW); België, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Luxemburg, Duitsland (energie uit waterketen)	Servië (afvalwaterzuivering, bodemsanering en monitoring waterkwaliteit; KRW), Turkije (KRW), Ethiopië (governance, vervuilsbronnen), Nepal (onderwijs en sanitatie); Indonesië (sanitatie ziekenhuizen),
Velt en Vecht	Duitsland (stroomgebiedbeheer, governance)	Roemenië (waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's)	Tanzania (governance, sanitatie, waterkwaliteit), Ethiopië (governance zanddammen), Swaziland (governance, twinning)
Zuiderzeeland		Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden en Duitsland (implementatiestrategie overstromingsrisicobeheerplannen)	Ethiopië (governance, vervuilsbronnen), Indonesië (sanitatie)

Nederlandse waterschappen en het buitenland 2011

Inventarisatie van internationale activiteiten
van waterschappen

Colofon

Uitgave

Unie van Waterschappen
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
www.uvw.nl

Januari 2012

Deze publicatie wordt ook aangeboden via
www.uvw.nl

Tekst:

Tekstbureau Karakter
email: info@tekstbureaukarakter.nl

Drukwerkproductie

Opmeer drukkerij bv

Oplage

1.000 ex.

Voorwoord

Groei door focus

Groei door focus. Internationaal. Een onderwerp dat volop leeft. Waterschappen bevinden en bewegen zich al een flink aantal jaren in een internationale context. Invloed van Europa speelt hierbij een belangrijke rol: praktisch alle wetgeving op het gebied van water en milieu komt immers uit Brussel. Maar water houdt niet op bij de grens. Grensoverschrijdende samenwerking -volgend uit de Kaderrichtlijn Water- is een dagelijkse taak voor de waterschappen, evenals het opereren in internationale stroomgebieden.

Waterschappen zijn ook actief in andere landen. Veelal gevraagd vanwege de specifieke kennis en kunde die waterschappen hebben op het gebied van (water) governance, waterbeheer (kwantiteit en kwaliteit), sanitatie, inrichting van een deltagebied en natuurlijk onze ervaring met multi-stakeholder benaderingen. De afgelopen jaren is de samenwerking met partijen in het buitenland gegroeid. Ik juich dat toe: juist door samen te werken met andere actoren in de watersector creëer je een totale meerwaarde.

Het jaar 2011 heeft in het teken gestaan van focus op internationale samenwerking. Kort gezegd: groei door focus. Door de inspanningen van de waterschappen te bundelen kunnen we als waterschappen de sector versterken, capaciteit delen en verbreden, nog beter samenwerken op kerntaken en -niet onbelangrijk- beter de effecten monitoren van onze inspanningen in het buitenland. Deze focus richt zich met name op de 'Water Mondiaal'-landen (Bangladesh, Egypte, Indonesië, Mozambique en Vietnam), alsmede op een aantal water OS-landen (Ethiopië en Kenia) en daarnaast op een aantal landen waarmee de samenwerking goed verloopt (Nicaragua, Roemenië, Turkije en Zuid-Afrika). Hiermee is niet gezegd dat de waterschappen niet in andere landen actief zullen zijn; die vrijheid heeft elk waterschap. Alleen is in Unieverband de afspraak gemaakt om zoveel mogelijk gezamenlijk op te trekken in de focuslanden. Voor andere kansrijke landen staat de deur altijd open.

De focus op internationale samenwerking vroeg om een nieuwe brochure 'Nederlandse waterschappen en het buitenland'. U zult zien dat deze brochure er qua opzet anders uitziet dan de vorige edities. In deze brochure staat wat elk waterschap op dit moment onderneemt op het gebied van grensoverschrijdende projecten en projecten binnen en buiten de Europese Unie. In de overzichtstabel vindt u per waterschap en land aangegeven waar de waterschappen actief zijn; bovendien is op een kaart de geografische spreiding aangegeven. Er is een aparte tabel toegevoegd met een overzicht waar de waterschappen in het verleden actief zijn geweest. Uiteraard is de Visie internationaal beleid van de Unie van Waterschappen opgenomen.

Deze brochure kunt u tevens downloaden op de website van de Unie van Waterschappen, zie: www.uvw.nl, onder Home, Producten, Europa en internationaal. Op de website staat bovendien een Engelstalige samenvatting. En kijkt u ook vooral op de website van de waterschappen zelf.

Ik wens u veel leesplezier, maar bovenal een goede samenwerking!

G.J. Doornbos
Portefuillehouder Internationaal

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Samenvatting	5
1.1 Managementsamenvatting	6
1.2 Executive Summary	7
2 Beleid en activiteiten van de Unie van Waterschappen	9
2.1 Beleid	10
2.2 Activiteiten	11
2.3 Contactpersonen	15
3 Huidige internationale activiteiten waterschappen	17
Waterschap Aa en Maas	19
Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Wereld Waternet)	22
Waterschap Brabantse Delta	26
Waterschap De Dommel	29
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden	32
Hoogheemraadschap van Delfland	35
Wetterskip Fryslân	37
Waterschap Groot Salland	40
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	43
Waterschap Hollandse Delta	46
Waterschap Hunze en Aa's	48
Waterschap Noorderzijlvest	51
Waterschap Peel en Maasvallei	53
Waterschap Reest en Wieden	56
Waterschap Regge en Dinkel	58
Waterschap Rijn en IJssel	61
Hoogheemraadschap van Rijnland	64
Waterschap Rivierenland	66
Waterschap Roer en Overmaas	68
Waterschap Scheldestromen	71
Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	73
Waterschap Vallei en Veluwe i.o	75
Waterschap Velt en Vecht	78
Waterschap Zuiderzeeland	81
4 Contactpersonenlijst	85

1 Samenvatting

1.1 Managementsamenvatting

Waterschappen bevinden en bewegen zich in een internationale context. Dit noodzaakt tot internationale samenwerking. Bovendien wordt er vanwege de specifieke kennis en kunde van Nederlandse waterschappen vanuit het buitenland steeds vaker een beroep gedaan op deze organisaties. Voor het unieke Nederlandse waterschapsmodel, waardoor Nederland de veiligste delta van de wereld is, bestaat internationaal gezien veel belangstelling en waardering.

Binnen de internationale activiteiten van de waterschappen zijn drie delen te onderscheiden:

- 1) grensoverschrijdende samenwerking;
- 2) samenwerking binnen Europa;
- 3) internationale Samenwerking.

1) Grensoverschrijdende samenwerking

Alle grenswaterschappen werken samen met hun Belgische en Duitse collega's om zo efficiënt mogelijk de vaak gedeelde stroomgebieden te beheren. Ook zijn er grenswaterschappen die afwaterzuiveringsinstallaties delen met de burens. Door de Kaderrichtlijn Water (KRW) is de samenwerking verder geïntensiveerd. De samenwerking wordt vormgegeven door middel van INTERREG-projecten of bestuurlijke afspraken.

2) Samenwerking binnen Europa

De Unie van Waterschappen behartigt voor de waterschappen de belangen in Brussel. De waterschappen zelf nemen binnen Europa actief deel aan allerlei (onderzoeks)projecten op het gebied van water, zoals de eerder genoemde INTERREG-projecten, maar ook twinning-projecten om (kandidaat) EU-leden te ondersteunen bij het behalen van Europese normen.

3) Internationale Samenwerking

Er bestaat zowel internationaal als nationaal veel belangstelling voor de kennis en expertise van de waterschappen. De waterschappen willen ook als sector graag een bijdrage leveren aan de mondiale watervraagstukken. Gezamenlijk proberen zij te focussen op een beperkt aantal landen en zo ook zoveel mogelijk aan te sluiten bij het nationale beleid. De waterschappen participeren daarvoor in verschillende partnerschappen op het gebied van Internationale Samenwerking.

In hoofdstuk 2 zijn aan de hand van de drie onderdelen de activiteiten van de Unie van Waterschappen uitgewerkt. In hoofdstuk 3 zijn de internationale activiteiten van de individuele waterschappen opgenomen. Per waterschap is een tabel met kerngegevens opgenomen, inclusief contactpersonen. In het omslag vindt u een overzichtstabel van de landen waar de waterschappen actief zijn. Tevens vindt u achterin een lijst met contactpersonen.

1.2 Executive Summary

Regional water authorities (Dutch: waterschappen) are active in an international context. This requires for international cooperation. Furthermore, due to the specific knowledge and skills of the Dutch regional water authorities, the appeal from abroad is increasing. The unique model of the Dutch regional water authorities, making the Netherlands the world's safest delta, is much appreciated internationally.

Dutch regional water authorities are often inquired for their specific knowledge and expertise in the field of water boards, (water) governance, water management (quantity and quality), sanitation, organization of a delta and of course their experience with multi-stakeholder approaches. In recent years, cooperation with parties abroad has grown; by working with other actors in the water sector a surplus value is created.

The year 2011 was characterized by a focus on international cooperation. In short: growth through focus. By joining the efforts of the regional water authorities, the sector can be strengthened, capacity can be shared and expanded, cooperation on core business can be intensified and last but not least the effects of efforts abroad will be better monitored. Efforts focus on the 'Water Mondiaal' countries (Bangladesh, Egypt, Indonesia, Mozambique and Vietnam) as well as a number of water OS countries (Ethiopia and Kenya) and in addition a number of countries with which cooperation is successful (Nicaragua, Romania, Turkey and South Africa). For other promising countries, the door is always open.

The international activities of the regional water authorities can be divided into three parts:

- 1) Cross-border cooperation;
- 2) Cooperation within Europe;
- 3) International Relations.

1) Cross-border cooperation

All Dutch regional water authorities that border neighbouring countries Belgium and Germany, work together with their Belgian and German colleagues to manage the shared river basins as efficiently as possible. There are also regional water authorities that share wastewater treatment plants with their neighbours. The Water Framework Directive (WFD) has further intensified cooperation. The cooperation is shaped by INTERREG projects or administrative agreements.

2) Cooperation within Europe

The Association of Regional Water Authorities (Dutch: Unie van Waterschappen) represents the interests of the regional water authorities in Brussels. The regional water authorities themselves take an active part in all kinds of European (research) projects in the field of water, like the aforementioned INTERREG projects, but also twinning projects for (candidate) EU members to support the achievement of European standards.

3) International Relations

Both nationally and internationally, there is much interest in the knowledge and expertise of the regional water authorities. The regional water authorities as a sector, wishes to contribute to the global water issues. Together they try to focus on a limited number of countries, thus staying in line with national policy as much as possible. For that, the regional water authorities participate in various partnerships in the field of International Relations.

In chapter 2, using the three components, the activities of the Association of Regional Water Authorities have been worked out. In chapter 3 the international activities of the individual regional water authorities are presented. For each regional water authority, a table of key data is included, including contacts. In the cover there is a summary table identifying where the Regional Water Authorities operate. Furthermore, in chapter 4 you can find a list of contactaddresses.

2 **Beleid en activiteiten van de
Unie van Waterschappen**

2 Beleid en activiteiten van de Unie van Waterschappen

2.1 Beleid

Waterschappen bevinden en bewegen zich in een internationale context. Een steeds groter deel van de werkzaamheden van waterschappen wordt beïnvloed door Europese beleidsontwikkeling, wet- en regelgeving en financiering. Internationale stroomgebieden vormen de basis voor het Nederlandse waterbeheer en de KRW noodzaakt tot grensoverschrijdende samenwerking. Vanwege de specifieke kennis en kunde van de waterschappen wordt vanuit het buitenland steeds vaker een beroep op de waterschappen gedaan. Waterschappen zijn in toenemende mate bereid hun expertise via samenwerkingsverbanden ter beschikking te stellen. Zij zien het als hun verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan oplossingen voor mondiale watervraagstukken. Daarnaast is er vanuit het buitenland veel belangstelling en waardering voor de wijze waarop de waterschappen, met hun unieke waterschapsmodel, de inwoners van Nederland weten te verzekeren van droge voeten en schoon water.

Eind 2009 is de Visie internationaal beleid waterschappen vastgesteld, zie: www.uvw.nl. Deze visie richt zich op de manier waarop waterschappen zich positioneren in voor hen relevante raakvlakken in internationale context. Hiervan maken Europese beleidsontwikkeling en grensoverschrijdende samenwerking integraal deel uit. In het bijzonder richt de visie zich op de manier waarop waterschappen zich bewegen op het gebied van internationale samenwerking. In deze visie wordt bovendien voor het eerst de ambitie uitgesproken om als sector gezamenlijk een bijdrage te leveren op het gebied van internationale samenwerking. Dit sectorale initiatief zal naast de individuele projecten van de waterschappen bestaan en beoogt dat de waterschappen gezamenlijk participeren in één (of meerdere) partnerschappen op het gebied van internationale samenwerking. Dit doen de waterschappen door aansluiting te zoeken bij externe initiatieven, waaraan zij vervolgens een bijdrage leveren door het ter beschikking stellen van hun expertise. Hierdoor wordt een groter effect van de inzet van waterschappen in internationale samenwerking gerealiseerd en beantwoord aan de getoonde ambitie van de sector door ondertekening van het Akkoord van Schokland.

Als uitwerking van de sectorale aanpak heeft de Uniecommissie internationale zaken in september 2011 besloten om uit het oogpunt van krachtenbundeling, de internationale samenwerking in Unieverband voor de jaren 2011, 2012 en 2013 te focussen op een beperkter aantal landen en voor deze landen zogenoemde landencoördinatoren te benoemen. Op deze wijze kunnen de waterschappen beter inspelen op de (inter) nationale vraag naar waterschapskennis en de daarbij behorende externe financiering.

De landencoördinatoren hebben als taak om op basis van een concreet aanbod, vanuit de waterschappen vraag naar en aanbod van waterschapskennis met elkaar te verbinden. De focuslanden zijn: Egypte, Ethiopië, Indonesië, Mozambique, Nicaragua, Roemenië, Vietnam en Zuid-Afrika. Voor zover op dit moment al mogelijk, worden gezamenlijke activiteiten per focusland in paragraaf 2 weergegeven. In paragraaf 3 staan de contactgegevens van de landencoördinatoren.

2.2 Activiteiten

Europese beleidsontwikkeling

In 2004 is met de opening van Bureau Brussel een begin gemaakt met actieve belangenbehartiging in het Europese besluitvormingsproces. Het lidmaatschap van diverse Europese koepelorganisaties, zoals de European Federation of National Associations of Water and Wastewater Services (EUREAU), de European Union of Water Management Associations (EUWMA), de European Water Association (EWA) en het European Centre of Employers and Enterprises Providing public services (CEEP), wordt gebruikt om de invloed van deze belangenbehartiging te vergroten. Vanaf 2010 wordt gewerkt met één dossierteam voor Bureau Brussel, waarin per waterschap één vertegenwoordiger zitting heeft. Deze vertegenwoordiger is verantwoordelijk voor het binnen zijn waterschap organiseren van inhoudelijke input op de verschillende prioritaire dossiers.

Voor de Europese lobby in Den Haag wordt voor bepaalde onderwerpen met zogenoemde interbestuurlijke dossierteams gewerkt, die worden vastgesteld door het Bestuurlijk Koepeloverleg (BKO).

INTERREG-projecten

De Unie van Waterschappen is lid van de Nationale Adviescommissie voor INTERREG-projecten. Wimjan van der Heijden van Waterschap Groot Salland vertegenwoordigt de Unie in dit gremium.

Europa Bewust

Als uitwerking van het Europese beleid van de Unie van Waterschappen is in januari 2008 in samenwerking met STOWA de wegwijzer 'Europa-bewust' uitgegeven. Daarnaast worden door het Uniebureau, in samenwerking met het Kenniscentrum Europa Decentraal, regelmatig informatiebijeenkomsten gehouden over Europese ontwikkelingen op het gebied van staatssteun en Europees aanbesteden.

Grensoverschrijdende samenwerking

De Unie van Waterschappen richt zich met betrekking tot grensoverschrijdende samenwerking voornamelijk op de bestuurlijke dialoog en heeft daartoe in de periode 2006-2011 elk jaar een bestuurlijke conferentie georganiseerd over de Kaderrichtlijn Water. In 2012 zal het Waterschap Aa en Maas in samenwerking met de andere Noord-Brabantse waterschappen de volgende editie organiseren.

De waterschappen zijn ook direct vertegenwoordigd in de internationale riviercommissies voor Rijn, Maas, Schelde en Eems, waarin het beleid met betrekking tot de desbetreffende stroomgebieden wordt afgestemd.

Internationale samenwerking: gezamenlijke activiteiten per focusland

Met betrekking tot de krachtenbundeling in focuslanden, kan voor enkele landen al iets worden gezegd over de manier waarop de gezamenlijke inzet van waterschappen wordt ingevuld.

Nicaragua

Van 2007 tot 2011 hebben de waterschappen De Dommel en De Stichtse Rijnlanden met de Lettinga Associates Foundation (LeAF) en de Nicaraguaanse gemeente Matagalpa het project 'Agua para todos - Agua para siempre' uitgevoerd. Dit heeft de basis gelegd voor een nieuw samenwerkingsprogramma met de gemeente Matagalpa en het drinkwaterbedrijf ENACAL. Dit programma, dat de naam 'Futuragua' gekregen heeft, gaat in 2012 van start. Van Nederlandse zijde zijn, naast de twee waterschappen, hierbij Brabant Water en de gemeente Tilburg betrokken. Het Waterschap Rijn en IJssel voert samen met Vitens-Evides International, de gemeente Doetinchem, LeAF en in Nicaragua onder meer de gemeente La Libertad en ENACAL, het project 'Schoon water voor La Libertad' uit. De gemeente Utrecht en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden adviseren gezamenlijk de gemeente León op het gebied van sanitatie, hemelwaterafvoer en afvalwaterzuivering in stedelijke uitbreidingsgebieden. Waterschap Noorderzijlvest oriënteert zich op samenwerking met San Carlos, gebaseerd op de stedenband met Groningen. Tenslotte is er op Corn Island een project voor het beter beheeren van zoetwaterreserves; de waterschappen Aa en Maas en Brabantse Delta zijn hierbij betrokken. Er wordt gezocht naar financiering.

Al met al is er een brede betrokkenheid van Nederlandse waterschappen bij de waterproblematiek van Nicaragua. Vanuit de Unie zal onderlinge afstemming tussen waterschappen, wederzijdse kennisuitwisseling, gebruikmaking van elkaars expertise en advisering op een hoger (landelijk) institutioneel niveau worden gestimuleerd.

Roemenië

Naar aanleiding van langdurige samenwerking tussen Nederlandse waterschappen en Roemeense partners is in juni 2008 een Letter of Intent omgezet in een Memorandum of Agreement (MoU) tussen de Roemeense overheidsorganisatie Apele Române en de Unie van Waterschappen. In samenwerking met het Netherlands Water Partnership (NWP) is een Roemenië-panel opgericht waarin ondermeer via een jaarlijkse bijeenkomst op bestuurlijk niveau invulling wordt gegeven aan het MoU. De bestuurlijke bijeenkomst wordt mede voorbereid door een programmacommissie van waterschappen en andere overheden die in Roemenië actief zijn.

Vietnam

In het kader van het programma 'Water Mondiaal' draagt de Unie van Waterschappen onder de Strategic Partnership Arrangement, die door de premiers van beide landen is ondertekend, actief bij aan de totstandkoming van een Deltaplan voor de Mekong.

Zuid-Afrika

In 2004 is een samenwerkingsovereenkomst tussen de Unie van Waterschappen en het Zuid-Afrikaanse Department of Water Affairs ondertekend, gericht op de oprichting van Catchment Management Agencies (CMA's), samen met Groot Salland en Fryslân. De samenwerking heeft plaatsgevonden met LOGO South financiering, die eind 2010 is afgebroken. De landencoördinator voor Zuid-Afrika is lid van het NWP-landenplatform Zuid-Afrika en verleent medewerking aan de samenwerking van het NWP en de Nederlandse ambassade in Pretoria met het Water Institute for Southern Africa (WISA).

Internationale samenwerking: verdere ondersteuning krachtenbundeling

Vanuit de Unie van Waterschappen wordt het proces van krachtenbundeling ondersteund door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en een deskundigenpool (bestuurlijk en ambtelijk), het professionaliseren van internationale HR-handboeken en de detachering van waterschapsmedewerkers.

Internationale samenwerking: overige activiteiten

UNESCO-IHE Institute for Water Education

Er bestaat een Memorandum of Understanding (MoU) tussen het UNESCO-IHE en de Unie van Waterschappen. Het MoU richt zich op fellowship, samenwerking tussen waterschappen en UNESCO-IHE, ondersteuning van studenten en kennisuitwisseling. In 2012 zal een nieuw MoU worden afgesloten.

Monitoring

Namens de waterschappen heeft de Unie van Waterschappen op 30 juni 2007 'Het Akkoord van Schokland' ondertekend, dat zich richt op de Millennium Ontwikkelingsdoelen. De Unie van Waterschappen heeft zich met de watersector ten doel gesteld om zich actief in te zetten voor Millennium Development Goal 7 (MDG 7) door het bevorderen van duurzame toegang tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen. Door middel van een standaard format monitoren de waterschappen hun inzet op de MDG's.

Tenslotte levert de Unie van Waterschappen regelmatig een bijdrage aan internationale fora zoals het World Water Forum, de Stockholm International Water Week en internationale organisaties zoals de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Lidmaatschappen (inter)nationale organisaties

NWB fonds

De Nederlandse Waterschapsbank heeft in nauwe samenspraak met de Unie van Waterschappen op 22 maart 2007 de stichting NWB Fonds opgericht. De Unie is bovendien vertegenwoordigd in het bestuur van het NWB Fonds. Het doel van dit fonds is (mede)financiering van projecten op het gebied van internationale samenwerking door de waterschappen. In het fonds wordt € 25.000.000,- gestort; met de renteopbrengsten zijn de Unie van Waterschappen en de afzonderlijke waterschappen beter in staat om gezamenlijk met hun partnerorganisaties waterbeheerprojecten in ontwikkelingslanden te realiseren.

Door de ondersteuning van het fonds kunnen bovendien makkelijker andere vormen van financiering worden aangetrokken. Door deze cofinanciering wordt de reikwijdte en de omvang van de te realiseren projecten groter.

Behalve bestuurslid van het NWB Fonds is de UvW bestuurslid van het Netherlands Water Partnership, Aqua for All en het Kenniscentrum Europa Decentraal; vertegenwoordigd in het interdepartementaal programmaoverleg Water Mondiaal en de Europese organisaties EUREAU, EUWMA en CEEP; lid van het Netherlands Committee on Irrigation and Drainage (NethCID), het nationale portaal van de International Commission on Irrigation and Drainage (ICID).

2.3 Contactpersonen

Contactpersonen Uniebureau

Sonja Timmer (*Programmaleider Innovatie en Internationaal*)

Postbus 93218

2509 AE Den Haag

Telefoon : 070-3519741

Mobiel : 06-46343706

E-mail : stimmer@uvw.nl

Marcel de Ruijter (*Europese beleidsontwikkeling en Internationale samenwerking*)

Telefoon : 070-3519756

Mobiel : 06-51749159

E-mail : mruijter@uvw.nl

Henk Loijenga (*NWB Fonds en Water Governance Centre*)

Telefoon : 070-3579769

Mobiel : 06-29552001

E-mail : hloijenga@uvw.nl

Paul Langeveld (*NWB Fonds en beleidsmedewerker Internationaal*)

Telefoon : 070-3519742

Mobiel : 06-51749514

E-mail : plangeveld@uvw.nl

Esther Boer (*Bureau Brussel*)

Telefoon : 0032-495279641

E-mail : boer@vewin-uvw.be

Peter Pex (*Bureau Brussel*)

Telefoon : 0032-495307307

E-mail : mail@peterpex.nl

Contactpersoon INTERREG

Wimjan van der Heijden (*subsidiecoördinator Groot Salland*)

Telefoon : 038-4557200

E-mail : wheijden@wgs.nl

Contactpersonen focuslanden

Egypte : Paula Dobbelaar (*zie Waterschap Aa en Maas*)

Ethiopië : Henk Loijenga (*zie contactpersonen Uniebureau*)

Indonesië : Joost de Haan (*zie Hoogheemraadschap van Delfland*)

Mozambique : Louis Bijlmakers (*zie Waterschap De Dommel*)

Nicaragua : Michiel Anten (*zie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden*)

Roemenië : Marcel de Ruijter (*zie contactpersonen Uniebureau*)

Vietnam : Susan Lijzenga (*zie Waterschap Regge en Dinkel*)

Zuid-Afrika : Keimpe Sinnema (*zie Waterschap Groot Salland*)

3 Huidige internationale activiteiten waterschappen

3 Huidige internationale activiteiten waterschappen

In dit hoofdstuk zijn de huidige internationale activiteiten van de afzonderlijke waterschappen opgenomen, onderverdeeld in grensoverschrijdende projecten, projecten binnen de Europese Unie en buiten de Europese Unie. Per waterschap is een tabel met kerngegevens opgenomen, inclusief contactpersonen.

1) Grensoverschrijdende samenwerking

Alle grenswaterschappen werken samen met hun Belgische en Duitse collega's om de taken zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Door de KRW is deze samenwerking verder geïntensiveerd. De samenwerking wordt vormgegeven door middel van INTERREG-projecten of bestuurlijke afspraken.

2) Samenwerking binnen Europa

De afzonderlijke waterschappen nemen binnen Europa actief deel aan allerlei (onderzoeks)projecten op het gebied van water, zoals de eerder genoemde INTERREG-projecten, maar ook twinning-projecten om (kandidaat) EU-leden te ondersteunen bij het behalen van Europese normen.

3) Internationale Samenwerking

Er bestaat zowel internationaal als nationaal gezien veel belangstelling voor de kennis en expertise van de waterschappen. Gezamenlijk proberen zij te focussen op een beperkt aantal landen en op deze manier zoveel mogelijk aan te sluiten bij het nationale beleid. De waterschappen participeren daarvoor in verschillende partnerschappen op het gebied van Internationale Samenwerking.

Per onderdeel wordt kort uitgelegd wat het doel is van het project, hoe het aansluit bij de waterschapstaak, wie de partners zijn en welke resultaten tot nu toe zijn behaald.

Waterschap Aa en Maas

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grensoverschrijdende projecten</i>	België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk (klimaatadaptatie, hoogwaterrisico's)	O.a. RWS, Deltares, provincie Limburg, waterschap Brabantse Delta/ INTERREG IV B AMICE
<i>Projecten in de EU</i>		
<i>Projecten buiten de EU</i>	Egypte (Water Operating Partnership); Macedonië (KRW/ toetreding EU)	Wereld Waternet, Brabant Water, Stichtse Rijnlanden, Holding Company for Water and Wastewater, Ministry of Water Resources and Irrigation Brabant Water, DLG, Gemeente 's-Hertogenbosch, Ministerie van I&M, PUM, Ministry of Environment and Physical Planning Municipality of Bolsilovo, Centre for Development of SE-planning region

Contactgegevens

Paula Dobbelaar – van Meenen
Pettelaarpark 70, 5216 PP 's-Hertogenbosch
Telefoon : 06-22407406
E-mail : pdobbelaar@aaenmaas.nl
Website : www.aaenmaas.nl

Het Waterschap Aa en Maas propageert de slogan: 'Werken met water. Voor nu en later.' Door ook in het buitenland maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen, wil het waterschap bijdragen aan een goede nalatenschap, niet alleen lokaal, maar ook wereldwijd. Momenteel oriënteert het Waterschap Aa en Maas zich op afronding van de invulling van het beleid. Met maximaal drie landen wil het waterschap een lange-termijnrelatie opbouwen: met Egypte is een samenwerkingsverband ondertekend en met Macedonië is een eerste samenwerking van start gegaan; de derde kandidaat is nog onbekend. Het streven is duurzaamheid en ingaan op behoeftes. Daarnaast wil het Waterschap Aa en Maas via regionale en nationale samenwerkingspartners inzetten op kortetermijnbijdragen.

Grensoverschrijdende projecten

Samenwerking hoogwatervoorspelling (NOAH)

Het Waterschap Aa en Maas neemt deel aan de Samenwerking hoogwatervoorspelling (NOAH), getrokken door STOWA met het Waterschap Rivierenland, in samenwerking met Duitse partijen.

INTERREG IV B-project AMICE

AMICE staat voor: 'A Coordinated Strategy of the Meuse to the Impacts of Climate Evolutions on Floods and Droughts with the Perspective of Sustainable Development in the International Catchment Basin'. Dit is een internationaal samenwerkingsproject voor het stroomgebied van de Maas waaraan Belgische, Franse, Duitse, Luxemburgse en Nederlandse waterbeheerders en kenniscentra deelnemen. Dit project is goedgekeurd en begonnen en loopt van 2009-2012. Op stroomgebiedsniveau worden klimaatscenario's en oplossingsstrategieën afgestemd, kennis over waterprojecten uitgewisseld en hoogwateroefeningen gedeeld.

INTERREG IV A-project Bedreigende exoten in Vlaanderen en Zuid-Nederland

De lead partner van dit project is de Vlaamse overheid (departement Leefmilieu, Natuur en Energie); verder nemen onder andere de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Noord-Brabant, plus drie Noord-Brabantse waterschappen deel. Het project is goedgekeurd en van start gegaan en loopt van 2009-2012. Zie: www.euregioscheldmond.be/detail.phtml?infotreed=79#invasieve_exoten.

INTERREG IV A Nederland-Duitsland-NaGreWa

De Nederlandse waterschappen Peel en Maasvallei, Aa en Maas, Rivierenland en de Duitse Wasserverbanden Niersverband en Schwalmverband, alle gelegen in het stroomgebied van de Maas, werken in de periode 2010-2012 grensoverschrijdend samen aan de verbetering van een aantal zijwateren van de Maas, door onder meer beekherstel, de aanleg van vispassages, verbetering van de waterkwaliteit en verhoogde monitoring. Basis voor de samenwerking is de grensoverschrijdende onderlinge overdracht van kennis, informatie en ervaring; daarnaast is er veel aandacht voor communicatie en educatie. Het project wordt medegefinancierd door de Europese Unie (INTERREG IV A Deutschland - Nederland), de provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland en de deelstaatregering van Nordrhein - Westfalen. Dit project is het begin van een structurele samenwerking tussen de Nederlandse en Duitse waterbeheerders op verschillende niveaus. Het Waterschap Aa en Maas is de leadpartner van dit project. Het project is goedgekeurd en gestart en loopt van 2010-2012. Zie: www.nagrewa.eu.

Projecten buiten de Europese Unie

WOP -Water Quality

Het doel van dit project is de verbetering van waterkwaliteit door een integrale benadering en internationale samenwerking. Met Egypte is de samenwerking inmiddels rond; dit is het eerste van drie landen waarmee het Waterschap Aa en Maas een langetermijnrelatie aangaat. Waterschap Aa en Maas heeft subsidie gekregen via de NWB. In november 2010 vertrok een missie naar Egypte om de eerste concrete invulling te geven aan de drie hoofdactiviteiten: de verbetering van bestaande rioolwaterzuiveringsinstallaties, de realisatie van goedkope afvalwaterzuivering en tussentijds drainwaterhergebruik. De belangrijkste samenwerkingspartners aan Nederlandse zijde zijn Waternet, Brabant Water en Stichtse Rijnlanden en aan Egyptische zijde het Ministry of Water Resources and Irrigation en de

Holding Company for Water and Waste Water. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak omdat het waterschap baat heeft bij kennisoverdracht. Het vindt plaats in samenwerking met Waternet, en deels met Stichtse Rijnlanden. Tot nu toe is kennismaking en samenwerking tot stand gebracht, zijn op vier zuiveringen nulsituaties vastgelegd en is met het ministerie tot overeenstemming gekomen.

Channel Rehabilitation

De Egyptische Planning Sector van het Ministry of Water Resources and Irrigation vraagt ondersteuning in de bepaling van de opgave voor herprofilering, beheer en onderhoud van het gehele irrigatie- en drainagenetwerk. Het wil gebruik maken van de Nederlandse hands on expertise. In 2011 is een samenwerkingsplan opgesteld, overeengekomen met partners, en financieel geborgd. Dit plan sluit aan bij waterschapstaak, want beheer en onderhoud van het open watersysteem behoren tot het kerntakenpakket van het waterschap. In samenwerking met Wereld Waternet gaat het project in januari 2012 van start.

WOP on water governance

Het Waterschap Aa en Maas wil met dit project de door het Egyptische Ministry of Water Resources and Irrigation opgerichte Integrated Water Management Districts ondersteunen (capacity building) bij de introductie van een geïntegreerd waterbeheer in Egypte. Voor deze samenwerking zijn de eerste verkennende gesprekken gevoerd.

Water Partnership Macedonia – Netherlands (WPMN)

Het doel van dit partnerschap is bij te dragen aan de implementatie van goed en transparant waterbeheer op nationaal en regionaal niveau, in het kader van de KRW en de toetreding van Macedonië tot de Europese Unie. Dit partnerschap is begonnen in 2010, na een fact finding mission van het PUM Netherlands senior experts en het Waterschap Aa en Maas. De Ministeries van EZ en VROM hebben dit partnerschap gefinancierd. Het Agentschap NL heeft een budget van maximaal € 150.000,- beschikbaar gesteld binnen het IPC-CROSS G2G Program. In december 2011 zal een missie leiden tot een implementatieprogramma (Water Management Action Program).

Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Wereld Waternet)

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU		
Projecten buiten de EU	<p>Indonesië (capaciteitsontwikkeling drinkwater)</p> <p>Egypte (Water Operating Partnership)</p> <p>Marokko (Water Operating Partnership)</p> <p>Mauritanië (capaciteitsopbouw)</p> <p>Zuid Afrika (capaciteitsopbouw)</p> <p>Turkije (governance)</p> <p>Aruba (beperkte ondersteuning beheer zuivering)</p> <p>Bonaire (operationeel beheer afvalwaterketen)</p> <p>Suriname (sanitatie, watersysteem, governance)</p>	<p>Drinkwaterbedrijven Westelijk Java</p> <p>Beheira Water and Drainage Company, Fayoum Water and Drainage Company, Waterschap Aa en Maas, Brabant Water, Waterschap Stichtse Rijnlanden</p> <p>ONEP, Stichting Kantara</p> <p>SNDE</p> <p>DWA, Cape Town, de Tschwane University of Technology</p> <p>Agentschap NL, Ministry of Environment & Forestry, Illerbank, Ecorys, Ameco, Turkse Ministerie van Binnenlandse Zaken.</p> <p>Dienst Openbare Werken</p> <p>Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen, SWM, VEI, Ministerie van Volksgezondheid, Waterschap Rijn en IJssel, Ministerie van Regionale Ontwikkeling, Ministerie van Openbare Werken</p>

Contactgegevens

Paul Bonné/ Otto Ferf Jentink
 Korte Ouderkerkerdijk 7, 1090 GC Amsterdam
 Telefoon : 020-6086020/ 020-6083553
 E-mail : paul.bonne@waternet.nl / otto.ferf.jentink@waternet.nl
 Website : www.wereldwaternet.nl

Projecten buiten de Europese Unie

Indonesië, WOP Perpamsi Banten

Waternet heeft sinds 1975 een samenwerkingsverband met drinkwaterbedrijven op westelijk Java. De bestuurlijke partner van dit project is Perpamsi Banten. Resultaten zijn vooral te zien in de capaciteitsontwikkeling van drinkwaterbedrijven in Banten.

Egypte

Egypte is samen met Zuid-Afrika en de regio Marokko een van de kernlanden van het Afrika Concept, waarbinnen Wereld Waternet Afrikaanse water operators helpt bij het realiseren van de Millennium Doelstellingen (MDG 7c) en capaciteitsopbouw. Wereld Waternet werkt vanaf 1996 samen met de Beheira Water and Drainage Company (BWADC), het drinkwater- en afvalwaterbedrijf van Beheira.

WOP Waterkwaliteit afvalwaterzuivering

Om de kwaliteit van de drinkwaterbronnen te verbeteren heeft dit programma als doelstellingen de verbetering van afvalwaterzuivering, kwalitatief beter oppervlaktewater en een efficiëntere afvalwaterzuivering door toepassing van low cost technologies in rurale gebieden. Partners zijn BWADC, de Fayoum Water and Drainage Company, Waterschap Aa en Maas, Brabant Water en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Wereld Waternet heeft bijgedragen aan een hoger kennisniveau van afvalwaterzuiveringen en het opzetten van een beslismodel en verbetertraject met betrekking tot kwantiteit en kwaliteit. Ook is de samenwerking tussen de verantwoordelijke overheden verbeterd. Het project is mede gefinancierd door het NWB Fonds.

WOP Beheira Water and Drainage Company - capaciteitsontwikkeling 2011-2015

Het doel van deze WOP is bijdragen aan capaciteitsontwikkeling van het BWADC, zodat de drinkwaterproductie en -levering en afvalwatertransport en -zuivering verbetert. Operationele partners zijn de Holding Company for Water and Waste Water en het BWADC in Beheira Governorate. Samen met het BWADC is een nieuw vijfjarenplan opgesteld voor de verdere ontwikkeling van expertise op het gebied van afvalwater, drinkwater en asset management, de verbetering van het laboratorium en de versterking van het trainingscentrum. Ook het Office National de l'Eau Potable (ONEP) uit Marokko is betrokken.

Marokko, WOP-ONEP

Wereld Waternet heeft sinds 2009 een WOP met ONEP: in ruil voor de ondersteuning door Wereld Waternet vervult ONEP een partnerrol in het Afrika Concept voor Egypte en Mauretanië. ONEP heeft al veel ervaring opgedaan met haar trainingscentrum en wil dit samen met Wereld Waternet verder ontwikkelen. Daarnaast is een gezamenlijk project gestart voor de sanitatie en drinkwatervoorziening (integrale watercyclus) in Asoule. Leidende partner hierin is ONEP, naast de stichting Kantara, die faciliteert.

Mauritanië

In het Afrika Concept van Wereld Waternet is het een prioriteitsland in de regio Marokko. SNDE is de nationale water operator. Tijdens een eerste kennismakingsmissie in oktober 2011 is besloten om een samenwerking met SNDE en ONEP overeen te komen.

Zuid-Afrika

In 2011 zijn verkenningen uitgevoerd om uit te zoeken welke partijen een rol zouden kunnen vervullen in de capaciteitsontwikkeling van de gehele regio. De intentie is om een MoU aan te gaan met het Department of Water Affairs (DWA) en met Cape Town (Water) en aan de slag te gaan in de Kaapprovincie en in enkele minder ontwikkelde regio's in Zuid-Afrika. Een Strategic Agreement tussen Nederland en Zuid-Afrika en de daaruit voortvloeiende projectplannen zijn in ontwikkeling; deze moeten een aantal issues op het platteland van Zuid-Afrika adresseren. In de bredere MoU met meerdere Zuid-Afrikaanse waterbedrijven en gemeenten zal met name training en efficiency van installaties centraal staan.

Ook participeert Wereld Waternet in een Nuffic-project met de Tschwane University of Technology, voor het verzorgen van trainingen.

Turkije

Turkije is geen focusland van Wereld Waternet, maar de Turkse overheid heeft aangegeven eventueel een rol te willen spelen als kernlandpartner in het Afrika Concept. Het doel van dit project is het realiseren van sanitatie en afvalwaterorganisatie voor middelgrote en kleinere gemeenten. De betrokkenheid van de lokale overheid bij sanitatie is onvoldoende gebleken, en de operationele fase is niet geborgd. Agentschap NL heeft Wereld Waternet gevraagd om een oordeel te geven over de plannen die naar aanleiding van een advies van Wereld Waternet om een bovengemeentelijke waterorganisatie in te richten, in Turkije zijn gemaakt voor deze sanitatie- en afvalwaterorganisatie. De bestuurlijke en operationele partner is het Turkse Ministry of Environment & Forestry. Overige partners zijn de Illerbank (financier), Ecorys, Ameco en het Turkse Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Aruba

Wereld Waternet levert beperkte ondersteuning aan de Dienst Openbare Werken op Aruba bij het beheer van de drie rioolwaterzuiveringen op Aruba.

Bonaire

Het doel van het project is het borgen van operationeel beheer van de riolering en de afvalwaterzuivering. Inmiddels is daarvoor een plan van aanpak opgesteld. De partners zijn de Eilandraad en het Water en Energie Bedrijf (WEB).

Suriname

Wereld Waternet is sinds 1996 actief in Suriname, vooral voor het Surinaamse drinkwaterbedrijf SWM.

WOP SWM

Eind 2011 is een EU-subsidie toegekend voor de verdere versterking van de organisatie en het management van SWM. De belangrijkste doelstelling van het programma is de duurzame verbetering van de drinkwatervoorziening. Partners zijn het Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen, SWM en Vitens Evides International.

Sanitatie en drinkwater binnenland

In het dunbevolkte binnenland van Suriname is nauwelijks sprake van sanitaire voorzieningen. Inmiddels zijn in drie dorpen drinkwatervoorzieningen en sanitaire voorzieningen (honderttien zelfvoorzienende toiletten) geplaatst. Doordat het onderhoud hiervan nog niet structureel is geborgd wordt het programma pas afgesloten als hiervoor een organisatie is ingericht. Partners in dit project zijn de Ministeries van Volksgezondheid en Natuurlijke Hulpbronnen, SWM en de betreffende Granman/kapitein.

Overliggend waterschap MCP/regio Nickerie

Samen met het Waterschap Rijn en IJssel en het Ministerie van Regionale Ontwikkeling ondersteunt Wereld Waternet sinds 2008 de ontwikkeling van het waterbeheer in de regio Nickerie en versterkt het overliggend waterschap MCP. In 2011 is een Europese subsidie verkregen voor een gezamenlijk programma met vier resultaatgebieden:

- 1) verbetering van de institutionele context: structuur, verkiezingen, tariefsysteem;
- 2) ontwikkeling van de organisatie: plannen, kwaliteitsborging;
- 3) bewustwording bij de lokale bevolking;
- 4) verhoging van het expertiseniveau ten aanzien van watersysteembeheer.

Sommelsdijckkreek

De Sommelsdijckkreek is de hoofdwaterweg voor de afwatering van regenwater in het noordelijke deel van het centrum van Paramaribo. Door verdere urbanisatie, achterstallig onderhoud en ontwerpgebreken van de kreek is de functionaliteit sterk onvoldoende, waardoor er een groot aantal overstromingen zijn tijdens het regenseizoen, met grote gezondheidsrisico's tot gevolg. Het doel van het programma is het Ministerie van Openbare Werken te adviseren over een adequate afwatering voor een deel van Paramaribo.

Groeikernen binnenland

Het doel van dit programma is het inrichten van geïntegreerde voorzieningen voor vast afval, afvalwater en drinkwater in door de Surinaamse regering aangewezen groeikernen: Snesikondre, Stoelmanseiland en Atjoni. Wereld Waternet heeft geholpen bij de planvorming voor het gebied Stoelmanseiland; het bijbehorende programma zal in 2012 worden afgerond.

Waterschap Brabantse Delta

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grensoverschrijdende projecten	Vlaanderen (waterkwaliteit en kwantiteit), Duitsland, België, Luxemburg en Frankrijk (stroomgebied Maas)	De Dommel, Vlaamse waterschap Mark en Weerij, Vlaams bekkenbestuur Maasbekken, Stroomgebiedcomité Mark, Vlaamse Milieu Maatschappij, provincie Antwerpen, en de wateringen De Beneden Mark, De Oostelijke Mark en Wuustwezel, Internationale Maascommissie en ook INTERREG IV A (INWA)
Projecten in de EU	België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk (klimaatadaptatie, hoogwaterrisico's)	O.a. RWS, Deltares, provincie Limburg, Waterschap Aa en Maas, EPAMA/ INTERREG IV B AMICE en INTERREG IV A invasieve exoten
Projecten buiten de EU	Bonaire (ondersteuning tijdelijke afvalwaterzuivering, verordeningen) China (kennisuitwisseling)	Ministerie I&M, DROB, WEB Waterbureau Yangzhou, West-Brabantse vergadering

Contactgegevens

John van Tilburg

Bouvignelaan 5, 4836 AA Breda

Telefoon : 076-5641880

E-mail : j.van.tilburg@brabantsedelta.nl

Website : www.brabantsedelta.nl

Grensoverschrijdende projecten

België (Vlaanderen)

De samenwerking van het Waterschap Brabantse Delta met Vlaanderen kent verschillende vormen, namelijk:

- bestuurlijke deelname aan de stuurgroep van het Vlaamse waterschap Mark en Weerij en aan de vergadering van het Vlaams bekkenbestuur Maasbekken;
- deelname aan het Stroomgebiedcomité Mark;
- bilaterale afstemming KRW Maas/Schelde met de Vlaamse Milieu Maatschappij;
- een samenwerkingsovereenkomst met afspraken over het onderhoud van de grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen tussen de waterschappen Brabantse Delta en De Dommel, de provincie Antwerpen, de Vlaamse Milieu Maatschappij en de wateringen De Beneden Mark, De Oostelijke Mark en Wuustwezel;
- lidmaatschap van de Bijzondere Commissie en de werkgroep Water en Natuur van het grenspark De Zoom - Kalmthoutse Heide.

Duitsland, België, Luxemburg en Frankrijk

Deelname aan de werkgroep 'doelen en maatregelen' van de Internationale Maascommissie en het Nationaal Vooroverleg (namens de Nederlandse Maaswaterschappen).

België, Frankrijk

Waterschap Brabantse Delta is als agendalid betrokken bij het Nationaal Vooroverleg Internationale Schelde Commissie.

Projecten binnen de Europese Unie

INTERREG IV A-project Interactieve Watersystemen in het Benelux middengebied (InWa)

Het Waterschap Brabantse Delta is betrokken bij drie projecten: een kleine beek voor vis, peilgestuurde samengestelde drainage en het afspoelen van spuitmachines. Looptijd: 2008-2011. De samenwerkingspartners zijn achttien partners uit het grensgebied van Vlaanderen en Nederland.

De helft van de projectkosten wordt gefinancierd door INTERREG.

INTERREG IV A-project Invasieve Exoten

Het Waterschap Brabantse Delta participeert in de casus grote waternavel, om een grensoverschrijdend, kosteneffectief en ecologisch verantwoord beheerssysteem voor de grote waternavel te ontwikkelen. Hiervoor is het project gericht op zowel de bestrijding als de verwerking van grote waternavel. Start: oktober 2009. Samenwerkingspartners: het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse overheid, de provincies Antwerpen en Oost- Vlaanderen, de Vlaamse Milieumaatschappij,

Wageningen University, de Waterschappen Aa en Maas en De Dommel. Financiering: de helft van de projectkosten wordt gefinancierd door INTERREG.

INTERREG IV B-project AMICE

Binnen dit project wordt de invloed van de klimaatverandering op het Maasbekken onderzocht. Waterschap Brabantse Delta heeft als investeringsproject de realisatie van robuuste stapstenen langs de Steenbergsche Vliet ingebracht. Het betreft een INTERREG IV B-subsidietraject voor de periode 2009-2013. Er is extra aandacht voor communicatie over waterbeheer via een interactieve GPS-route voor fietsers en wandelaars. Samenwerkingspartner is het Etablissement Public d'Aménagement de la Meuse et de ses Affluent (EPAMA). Op onderdelen wordt 25% van de projectkosten gefinancierd door INTERREG, de overige kosten zijn ondergebracht bij provinciale BO II.

Projecten buiten de Europese Unie

Bonaire

Het Waterschap Brabantse Delta is in 2009 door het Ministerie van VROM gevraagd ondersteuning te bieden bij een ontwerp voor een tijdelijke afvalwaterzuivering. In 2010 is het waterschap verzocht advies en ondersteuning te bieden bij de totstandkoming en inbedrijfstelling van de tijdelijke afvalwaterzuivering op Bonaire. Daarnaast is het waterschap gevraagd juridische ondersteuning vanuit Nederland te leveren bij het opstellen van de eilandverordeningen op het gebied van afvalwaterinzameling en -zuivering. Samenwerkingspartners zijn de Dienst

Ruimtelijke Ordening Bonaire (DROB), het Water- en Energiebedrijf Bonaire (WEB), de voormalige Ministeries van VROM en V&W. De ureninzet en reis- en verblijfkosten worden door VROM vergoed; voorbereidingsuren ten aanzien van het werkbezoek komen ten laste van het budget buitenlandbeleid.

China (Yangzhou)

Sinds 2008 is het Waterschap Brabantse Delta betrokken bij een samenwerkingsverband tussen de West-Brabantse Vergadering en de Chinese stad Yangzhou. In september 2008 heeft een delegatie van het waterschap deelgenomen aan het 'Yangzhou World Canal Expo & Canal Cities Experts' Forum'. Tijdens dit forum en bij het wederbezoek in november 2008 is gebleken dat er ondanks de schaalverschillen tussen beide regio's veel te leren valt van elkaars kennis en ervaringen. In oktober 2010 heeft een delegatie uit Yangzhou een werkbezoek gebracht aan Nederland; aan het einde van dit bezoek is een MoU ondertekend met daarin de afspraak om op vijf terreinen te gaan samenwerken. Het gaat ondermeer om het verbeteren van het resultaat van afvalwaterzuiveringen, geautomatiseerd watermanagement en het herstel van natuurlijke waterlopen. Samenwerkingspartners zijn waterbureau Yangzhou en de West-Brabantse Vergadering. De kosten en de gemaakte uren komen ten laste van het budget buitenlandbeleid. Er is geen MDG-component.

Algemeen of overig

- het Waterschap Brabantse Delta is met regelmaat gastheer voor buitenlandse bezoekers;
- het levert bijdragen aan ondersteunende activiteiten, zoals Wandelen voor Water;
- het waterschap participeert in de werkgroep en de commissie Internationale Zaken van de Unie van Waterschappen;
- het waterschap ondersteunt buitenlandse studenten via instellingen zoals UNESCO-IHE en het Universitair Asiel Fonds door middel van het beschikbaar stellen van stageplaatsen.

Waterschap De Dommel

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grensoverschrijdende projecten</i>	Vlaanderen (onderhoud en beheer grenswaterlopen, waterkwaliteit en kwantiteit)	Vlaamse wateringen; Zuid Nederlandse en Vlaamse provincies, waterschappen en landbouworganisaties/ INTERREG IV A Interactief waterbeheer en INTERREG IV A invasieve exoten
<i>Projecten in de EU</i>	INTERREG Prepared (proefprojecten innovaties) INTERREG Sanitas (training sanitatie)	Gemeente Eindhoven en 33 andere partners O.a. Universiteit Girona
<i>Projecten buiten de EU</i>	Mozambique (stroomgebiedbeheer) Nicaragua (drinkwater, sanitatie, waterkwaliteit en wateroverlast)	ARA Zambezi/ NWB Fonds Gemeente Matagalpa, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, stichting LeAF, gemeente Tilburg, Brabant Water / Aqua for All, NWB Fonds

Contactgegevens

Louis Bijlmakers

Postbus 10.001, 5280 DA Boxtel

Telefoon : 0411-618498; 06-15878021

E-mail : lbijlmakers@dommel.nl

Website : www.dommel.nl

Het buitenlandse beleid van het Waterschap De Dommel sluit in belangrijke mate aan op het Uniebeleid. Daarnaast is met de waterbeheerders binnen Brabant afgesproken om binnen internationale projecten zoveel mogelijk met elkaar samen te werken. Vanuit het waterschap is 1,7 fte aan tijd en deskundigheid beschikbaar voor dit beleidsveld. Projectfinanciering vindt plaats door het benutten van de subsidiemogelijkheden; eigen budget is niet beschikbaar.

Grensoverschrijdende projecten

Bestuurlijk en op het gebied van kennisuitwisseling zijn er frequent contacten tussen Waterschap De Dommel en zijn Vlaamse tegenhangers. Met Vlaamse wateringen wordt samengewerkt in het beheer en onderhoud van grenswaterlopen (Poppelsche Leij, Rovertse Leij). Gemeenschappelijke grensoverschrijdende beleidsontwikkeling of grensoverschrijdende fysieke projectuitvoering vindt nog niet plaats; wel participeren Nederlandse en Vlaamse partijen in het INTERREG IV A-project Interactief Waterbeheer.

Interactief Waterbeheer

In dit INTERREG IV A-project participeren vrijwel alle Zuid-Nederlandse en Vlaamse provincies, waterschappen en landbouworganisaties. Het project richt zich op het voorkómen van wateroverlast en de verbetering van de oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit, door interactie met

bewoners en landbouw. De Dommel demonstreert in dit project de techniek van de waterharmonica in Soerendonk. Penvoerder zijn de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) en de provincie Noord-Brabant.

Projecten binnen de Europese Unie

INTERREG-project PREPARED

In dit project wordt, samen met de gemeente Eindhoven en drieëndertig andere partners, gewerkt aan risico-evaluaties, klimaatoplossingen, realtime monitoring en de modellering van het stedelijk gebied. De betrokken steden dienen als proefgebieden, waarin de kennisinstituten en beheerders innovaties kunnen uitproberen.

SANITAS

Samen met negen 'full network partners' en drie andere 'associated partners' neemt Waterschap De Dommel deel aan dit Europese trainingsprogramma op het gebied van sanitatie (EU-regeling KP7: MC-ITN). Partners zijn afkomstig uit Nederland en andere Europese landen; penvoerder is de Universiteit van Girona, Italië.

INTERREG IV A-project Invasieve Exoten

Dit project richt zich op kennisuitwisseling ten aanzien van invasieve exoten, verbetering van communicatie en publieksvoorlichting en efficiëntere preventie en bestrijding van een aantal geprioriteerde exoten in casussen. De Dommel richt zich in dit project op de casus 'grote watervanell'. Penvoerder is het departement LNE Vlaanderen.

Projecten buiten de Europese Unie

Bilaterale samenwerking ARA Zambezi, Tete, Mozambique

Waterschap De Dommel is een samenwerking aangegaan met de regionale waterbeheerder van de rivier de Zambezi in Mozambique (ARA Zambezi). Dit stroomgebied wordt gekenmerkt door grootschalige economische ontwikkelingen op het gebied van waterkracht, steenkool en landbouw, met grote consequenties voor het waterbeheer. Het waterschap ondersteunt ARA Zambezi in de ontwikkeling tot een professionelere organisatie (water governance), om deze ontwikkelingen op een duurzame manier te kunnen beheren. De eerste stap hierin is de gezamenlijke ontwikkeling van een waterbeheerplan en een business plan. Op grond hiervan worden in 2012 vervolgactiviteiten gedefinieerd. Het Waterschap Aa en Maas is eveneens betrokken bij deze samenwerking. Financiering vindt plaats uit het NWB Fonds.

Agua para Todos - Agua para Siempre, Matagalpa, Nicaragua

In 2011 is een vierjarig samenwerkingsproject met de gemeente Matagalpa in Nicaragua afgesloten. Samen met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en de stichting LeAF zijn kleinschalige voorbeeldprojecten uitgevoerd op het gebied van rurale drinkwater- en sanitatievoorzieningen en zuiveringsinstallaties voor koffieafvalwater. In totaal hebben 2900 mensen toegang gekregen tot schoon drinkwater en sanitaire voor-

zeningen (MDG 7). Op zes koffieplantages wordt het koffieafvalwater nu adequaat verwerkt. De belasting van de rivieren is hiermee verminderd, waardoor hun bruikbaarheid als bron voor drinkwaterbereiding is toegenomen. Er is een monitoringsysteem en database opgezet voor zeven meetpunten in rivieren, terwijl medewerkers van de gemeente zijn getraind in monsterneming en dataverwerking. Het project is gefinancierd door Aqua for All, het NWB Fonds, de stichting LeAF, de gemeente Matagalpa, bewoners en koffieboeren.

Futuragua, Matagalpa, Nicaragua

Ter continuering van de samenwerking met de gemeente Matagalpa is een nieuw driejarig project geformuleerd. Aan Nederlandse zijde zijn de partners Brabant Water, de gemeente Tilburg, het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap De Dommel. In Nicaragua zijn de gemeente Matagalpa en het drinkwater- en afvalwaterbedrijf ENACAL bij het project betrokken. Dit project richt zich op een drietal actuele knelpunten in het waterbeheer rond Matagalpa: de drinkwatervoorziening voor de lange termijn (beschikbaarheid en behoeften), hoogwaterproblemen (piekafvoeren en inundaties van rivieren) en de stedelijke regenwaterafvoer (overlast). Verder wordt verkend welke kansen er liggen om energie terug te winnen uit het afvalwater (benefits) om daarmee mogelijk ook het functioneren van de afvalwaterzuivering te verbeteren. Hoofddoel is capacity development zodat de Nicaraguaanse partners gaandeweg beter in staat zijn om zelfstandig hun eigen problemen op te lossen (governance). Dat betekent dat de Nicaraguaanse partners vooral ondersteund worden bij het zoeken naar en realiseren van oplossingen. Het project is in 2011 voorbereid en zal naar verwachting begin 2012 starten. Financiering van de waterschapsbijdrage vindt plaats door het NWB Fonds; de overige partners brengen eigen middelen in.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU		
Projecten buiten de EU	Nicaragua (drinkwater, sanitatie, waterkwaliteit en wateroverlast)	De Dommel, Gemeente Matagalpa, stichting LeAF, gemeente Tilburg Brabant Water / Aqua for All, NWB Fonds
	Kenia (toegang drinkwater en sanitatie)	VEI, Cordaid, gemeente Kisumu, KIWASCO, Lake Victoria South Water&Sewerage Board, Sana International
	Egypte (Water Operating Partnership)	Royal Haskoning, Fayoum Water and Sewerage Company, Waterschap Aa en Maas, Wereld Waternet, Brabant Water
	Haiti (opbouw integraal waterbeheer, sanitatie en drinkwaterorganisatie)	VNGi, Waterschap Reest en Wieden, gemeenten regio Les Palmes

Contactgegevens

Michiel Anten

Postbus 550, 3990 GJ Houten

Telefoon : 030-6345838

E-mail : anten.mjm@hdr.nl

Website : www.hdr.nl

Sinds eind 2008 heeft Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beleid geformuleerd op het gebied van Internationale Zaken. Op basis hiervan kan het waterschap jaarlijks kennis en expertise, in de vorm van maximaal 1.500 uren, inzetten voor internationale activiteiten. Daarbij worden ook financiële middelen ter beschikking gesteld ter ondersteuning hiervan (€ 50.000,-): in totaal gaat het om 0,2% van het totale budget. Op deze manier wil het waterschap zijn maatschappelijke betrokkenheid tonen, invulling geven aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, en een aantrekkelijker werkgever zijn voor (toekomstige) werknemers. Daarnaast wil het waterschap zich actief inzetten op het gebied van kennisontwikkeling en -uitwisseling op Europees niveau, in het kader van de 'prioritaire dossiers' van Brussel. Ten slotte begeleidt het waterschap regelmatig studenten van het IHE in het kader van hun afstudeeropdracht.

Projecten buiten de Europese Unie

Nicaragua: project 'Agua para Todos - Agua para Siempre'

Doel van dit project: verbeterd waterbeheer in stroomgebieden rondom Matagalpa, om de drinkwatervoorziening veilig te stellen. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het maakt gebruik van expertise op het gebied van waterbeheer, monitoring, en afvalwaterzuivering. In samenwerking met Waterschap De Dommel, stichting LeAF en de gemeente Matagalpa. Resultaten tot nu toe: in totaal hebben 2900 mensen toegang gekregen tot schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen (MDG 7). Op zes koffieplantages wordt door middel van zuiveringsinstallaties het koffieafvalwater adequaat verwerkt. De belasting van de rivieren is daarmee verminderd, waardoor hun bruikbaarheid als bron voor drinkwaterbereiding is toegenomen. Er is een monitoringsysteem en database opgezet voor zeven meetpunten in twee stroomgebieden, terwijl medewerkers van de gemeente zijn getraind in monsterneming en dataverwerking.

Nicaragua, Futuragua

Doel van dit project is drie actuele knelpunten in het waterbeheer rond Matagalpa verhelpen: de drinkwatervoorziening voor de lange termijn (beschikbaarheid en behoeften), hoogwaterproblemen (piekafvoeren en inundaties van rivieren) en de stedelijke regenwaterafvoer (overlast). Verder wordt verkend welke kansen er liggen om energie terug te winnen uit het afvalwater (benefits) om daarmee mogelijk ook het functioneren van de afvalwaterzuivering te verbeteren. Hoofddoel is capacity development, zodat de Nicaraguaanse partners gaandeweg beter in staat zijn om zelfstandig hun eigen problemen op te lossen (governance). Dit betekent dat de Nicaraguaanse partners vooral ondersteund worden bij het zoeken naar en realiseren van oplossingen. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het maakt gebruik van kennis en ervaring op het gebied van planvorming, strategieontwikkeling, projectcyclus en beleidsvorming. Er wordt samengewerkt met Waterschap De Dommel, Brabant Water, de gemeenten Tilburg en Matagalpa en het lokale waterbedrijf ENACAL. Resultaten tot nu toe: het project is in 2011 voorbereid en start begin 2012. Financiering van de waterschapsbijdrage vindt plaats door het NWB Fonds; de overige partners brengen eigen middelen in.

Kenia

Het doel van dit project is verbeterde toegang tot drinkwatervoorziening en sanitaire voorzieningen, alsmede het tegengaan van wateroverlast in Manyatta, Kisumu. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het maakt gebruik van expertise op het gebied van de afvalwaterzuivering, planvorming, procestechniek, hydrologie en strategieontwikkeling. In samenwerking met Vitens-Evides International, Cordaid, de gemeente Kisumu, KIWASCO, Lake Victoria South Water & Sewerage Board en SANA International. Resultaten tot nu toe: de eerste stappen zijn gezet in het maken van een overkoepelend sanitatie- en stormwaterplan voor de wijk Manyatta.

Egypte

Het doel van dit project is het verbeteren van de bedrijfs- en procesvoering rioolwaterzuivering Sennoures, Fayoum; opschaling naar WOP. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het maakt gebruik van expertise op het gebied van bedrijfs- en procesvoering van rioolwaterzuiveringsinstallaties. In samenwerking met Royal Haskoning, de Fayoum Water and Sewerage Company, het Waterschap Aa en Maas, Waternet en Brabant Water. Resultaten tot nu toe: een uitgewerkt stappenplan om bedrijfsvoering van rioolwaterzuivering Sennoures te verbeteren, een formeel samenwerkingsprogramma met FDWASC, de uitvoering van on-the-job trainingen.

Haïti

Het doel van dit project is de invulling van het wateronderdeel van het wederbouwproject van VNG International in de regio Les Palmes. Het betreft integraal waterbeheer, sanitatie en organisatie van drinkwater. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het maakt gebruik van expertise op het gebied van integraal waterbeheer, waterkeringen, veiligheid en planvorming. In samenwerking met VNG International, Waterschap Reest en Wieden en vier gemeenten die samen de regio Les Palmes vormen. Resultaten tot nu toe: een plan van aanpak voor een meerjarig ondersteuningsprogramma voor waterbeheer, hoogwaterbescherming, drinkwater en sanitatie in het kader van de wederopbouw van de regio.

Hoogheemraadschap van Delfland

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU		
Projecten buiten de EU	Indonesië (governance en kennisuitwisseling)	

Contactgegevens

drs. Joost de Haan

Postbus 3061, 2601 DB Delft

Telefoon : 015-2608108/ 06-51213959

E-mail : jdehaan@hhdelfland.nl

Website : www.hhdelfland.nl

Voor het Hoogheemraadschap Delfland is beleid op het gebied van Internationale Zaken bestuurlijk vastgesteld. Speerpunten van dit beleid zijn aansluiten bij bestaande initiatieven van inliggende gemeenten, zoals stedenbanden, en het aanhalen van de banden met UNESCO-IHE.

De contacten met UNESCO-IHE bestaan uit het verzorgen van gastcolleges (onder andere op het gebied van zuiveringstechnische werken), het sponsoren van onderzoeken/Msc-studenten in het kader van het MoU tussen Unie van Waterschappen, waterschappen en UNESCO-IHE, het gezamenlijk inrichten van een tentoonstelling in het Techniek OntmoetingsPunt (TOP) in Delft, het optreden als contactpersoon namens de Unie voor het IHE en het onderzoeken van de mogelijkheden voor stage en afstuderen vanuit het IHE bij Delfland.

Ontvangen van buitenlandse delegaties

Delfland faciliteert regelmatig de ontvangst van internationale delegaties, die met name geïnteresseerd zijn in waterbeheer van laaggelegen deltagebieden.

Daarnaast wordt gevolg gegeven aan incidentele verzoeken, zoals van de gemeente Rotterdam in verband met een onderzoek naar de vraag of de waterplan planvorm in New Orleans draagvlak zou kunnen vinden.

Binnen Delfland is het buitenlandbeleid gekoppeld aan het kennis- en innovatiebeleid.

Projecten buiten de Europese Unie

Het Hoogheemraadschap van Delfland draagt samen met partijen uit de Gouden Driehoek bij aan de ontwikkeling van poldermanagement in de Jakarta Delta, Indonesië. Zo wil Delfland waarde (materiekennis, expertise en praktijkervaring) toevoegen aan de ontwikkeling van duurzame oplossingen op maat in laaggelegen veengebieden en snel groeiende, dichtbevolkte steden in de deltagebieden.

Om als waterschap een substantiële bijdrage in Jakarta te kunnen leveren neemt Delfland de taak van landencoördinator van Indonesië zich. Zo kan de van oudsher belangrijke relatie met Indonesië structureler worden aangepakt en kan beter worden ingespeeld op de (inter)nationale vraag naar waterschapskennis.

Wetterskip Fryslân

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU	België, Duitsland en Denemarken (opbouw ondergrond /grondwater-verdeling Noordzeekust)	O.a Deltares, TNO/ INTERREG CLIWAT
Projecten buiten de EU	Zuid Afrika (capaciteits-opbouw) Mozambique (stroom-gebiedbeheer, sanitatie)	Breede Overberg CMA ARA Sul, verschillende steden/ DGIS

Contactgegevens

Antoon Kuypers

Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

Telefoon : +31 6-46172047

E-mail : akuypers@wetterskipfryslan.nl

Website : www.wetterskipfryslan.nl

In het najaar van 2009 heeft het Algemeen Bestuur het Beleid Internationale Samenwerking Wetterskip Fryslân - 'Oer de grins/Building Bridges' vastgesteld. Dit beleid loopt van 2010 tot en met 2013. Wetterskip Fryslân stelt hiervoor jaarlijks € 239.000,- aan eigen middelen beschikbaar.

Wetterskip Fryslân is aangesloten bij de internationaal opererende Water Alliance en het watertechnologisch topinstituut Wetsus in Leeuwarden. Dit zijn strategische samenwerkingsverbanden op het gebied van watertechnologie, waar regionale overheden, universiteiten, kennis-instituten, Vitens en het bedrijfsleven deel van uitmaken. Ook is Wetterskip Fryslân lid van de Implementation Environmental Laws (IMPEL).

Projecten binnen de Europese Unie

INTERREG-project CLIWAT

Het Wetterskip Fryslân zet jaarlijks circa honderd uren in ten behoeve van dit project, dat als doel heeft het testen van nieuwe technieken om vanuit de lucht de opbouw van de ondergrond en de zoet-zoutverdeling van het grondwater in kaart te brengen. Met (geo)hydrologische modellen wordt onderzocht wat de gevolgen van verschillende klimaatscenario's zijn op de grondwaterstanden, rivierafvoeren, en de zoet-zoutverdeling in het grondwater. Zo ontstaat meer inzicht in het risico van verzilting. Het project richt zich op de Noordzeekusten van Nederland, België, Duitsland en Denemarken en wordt uitgevoerd met partners uit deze landen. In Fryslân maken Terschelling en een locatie op de vaste wal langs de Friese kust deel uit van een van de pilots die het project kent.

Het project loopt tot april 2012. Ten behoeve van het onderzoek naar de verzilting in de ondergrond zijn in het najaar van 2009 met behulp van helikopters metingen vanuit de lucht verricht. In het voorjaar van 2010 is er een vervolg gekomen in de vorm van bodemonderzoek door middel van elektrische sonderingen. Vervolgens is Deltares/TNO in 2011 gestart met het maken van een hydrogeologisch model van de ondergrond. Dit model vormt de basis voor het doorrekenen van de effecten van klimaatverandering op de zoet-zoutverdeling in de ondergrond en de verzilting van wortelzone en oppervlaktewater.

Projecten buiten de Europese Unie

Zuid-Afrika (Capacity Building Breede Overberg Catchment Management Agency)

Dit project betreft een samenwerking met het Breede Overberg Catchment Management Agency (CMA: lokale waterautoriteit) en de gemeenten Breede Valley en Overstrand. De gemeente Súdwest-Fryslân is eveneens actief bij dit project betrokken. Het Wetterskip Fryslân zet voor dit project circa achthonderd uren in. Het waterschap richt zich daarbij op de samenwerking met en ontwikkeling van het Breede Overberg CMA.

Voor Wetterskip Fryslân betekent dit dat de samenwerking met het Breede Overberg CMA zich toespitst op training (capacity building) van bestuur en personeel op het gebied van integrale ruimtelijke plannen, innovatie, training en opleiding met betrekking tot zuiverings- en rioleringsbeheer. In 2011 is de samenwerking met Breede Overberg CMA afgerond.

Mozambique (Ondersteuning Waterschap ARA-Sul)

In 2011 zijn verkennende missies uitgevoerd om het daaropvolgende jaar een project te starten met de ondersteuning van ARA-Sul, het zuidelijkste waterschap in Mozambique. Het project past binnen de doelstelling van Water Mondiaal Mozambique.

Mozambique (Schoon water voor Mozambique)

Dit project betreft het Friese deel van de invulling van het overkoepelende MDG-project 'Schoon water en sanitatie'. In nauwe samenwerking hebben Vitens, de provincie Fryslân, de Friese gemeenten, kennisinstituut NHL en Wetterskip Fryslân de doelstellingen uit de WASH-akkoorden en het MDG 7 in een projectplan uitgewerkt. Met dit project geven de Friese partners mede uitwerking aan het Schoklandakkoord. Dit project beoogt te voorzien in betere sanitaire voorzieningen en een beter beheer door de gemeenten. De eerste fase wordt gefinancierd door de deelnemende Friese partijen, met een bedrag van € 1.400.000,- en medegefinancierd door het Directoraat Generaal Internationale Samenwerking (DGIS) met een bedrag van € 2.000.000,-. De eigen inzet van het Wetterskip Fryslân bedraagt € 150.000,- per jaar, gedurende vier jaar. De eerste fase van het project is begin 2010 van start gegaan. In Mozambique is een uitvoerend projectteam operationeel; er wordt nu gewerkt in de steden Chokwe, Inhambane, Maxixe en Xai Xai. De algemene projectcoördinatie is in handen van het Wetterskip Fryslân.

Het project loopt tot eind 2013 en wordt aangestuurd door een stuurgroep waarin de dijkgraaf van Wetterskip Fryslân zitting heeft. Concreet worden sanitaire- en drinkwatervoorzieningen gebouwd bij scholen en publieke gebouwen. Daarnaast wordt sterk ingezet op verbonden trainingsactiviteiten en organisatieontwikkeling. In 2010 is de website www.schoonwatervoormozambique.nl van start gegaan. In 2012 zal worden gestart met de tweede fase, waarin het project wordt uitgebreid met de steden Chimoio, Gondola, Manica, Moatize en Tete. Ook deze fase wordt in belangrijke mate medegefinancierd door DGIS/BuZa.

Waterschap Groot Salland

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten	Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen (stroomgebiedbeheer)	Velt en Vecht, overheid Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen
Projecten in de EU	België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk (klimaat-bestendige watersystemen) Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Luxemburg, Zwitserland (afvalwaterzuivering farmaceutisch belast water); België, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Luxemburg, Duitsland (energie uit waterketen)	Waterschap Regge en Dinkel, VLM, Somerset County Council, Wasser-verband Eifel-Rur, Institution d'aménagement de la Vilaine/ WAVE Emschergenossenschaft, Centre de Recherche Public Henri Tudor, Eawag, Glasgow Caledonian University, Université de Limoges/ PILLS Wupperversband, Lille Métropole, Waterschap Vallei en Eem, verschillende Universiteiten, SIDEN, Vlaro Aquafin, Kirklees Council/ INNERS
Projecten buiten de EU	Zuid Afrika (kennisuitwisseling)	ICMA, Zwolle, Dalfsen, Hogeschool Windesheim, LeAF

[Contactgegevens Internationaal](#)

[Contactgegevens EU project WAVE](#)

[Contactgegevens EU project PILLS](#)

[Contactgegevens EU project INNERS](#)

Keimpe Sinnema

Postbus 60, 8000 AB Zwolle

Telefoon : +31 38-4557211

E-mail : ksinnema@wgs.nl

Website : www.wgs.nl

Het buitenlandbeleid van het Waterschap Groot Salland is gericht op kennisuitwisseling. Doelen hierin zijn: leren van elkaar, kennisontwikkeling en innovatie; inspiratie en geestelijke verrijking voor bestuur en medewerkers; netwerkontwikkeling en krachtenbundeling met partners in het waterbeheer; promotie van de Nederlandse watersector.

Grensoverschrijdende projecten

Het doel van dit project is kennisuitwisseling op het gebied van grensoverschrijdend rivierbeheer in de stroomgebieden van de Overijsselse Vecht en de Incomati in Zuidelijk Afrika. Het sluit aan bij de waterschaps-taak, want grensoverschrijdend rivierbeheer is een belangrijk onderwerp voor het beheer van internationale stroomgebieden. In samenwerking met het Waterschap Velt en Vecht en de Duitse deelstaten Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen voor de Vecht en ARA-Sul in Mozambique, Incomati RBA in Swaziland en Inkomati CMA in Zuid-Afrika voor de Incomati. Het Wetterskip Fryslân is betrokken door de samenwerking met ARA-Sul. Resultaten tot nu toe: de lokale waterbeheerders in het stroomgebied van de Incomati hebben een overeenkomst getekend voor

samenwerking in het kader van de River and Environment Management Cooperation (REMCO); de waterbeheerders in het stroomgebied van de Vecht, inclusief gemeenten en Duitse Kreisen, hebben een gezamenlijke Vechtvisie vastgesteld en werken aan een uitvoeringsprogramma met grensoverschrijdende projecten. Elk jaar wordt er een conferentie georganiseerd over grensoverschrijdend rivierbeheer, afwisselend in het stroomgebied van de Incomati of de Vecht. Kennis en ervaring over het beginnend gebruik van remote sensing beelden voor het waterbeheer in beide stroomgebieden wordt uitgewisseld.

Projecten binnen de Europese Unie

Project Water Adaptation is Valuable for Everybody (WAVE)

Het doel van dit project is het creëren van een duurzame en integrale regionale ontwikkeling, waarbij de nadruk ligt op klimaatbestendige watersystemen als randvoorwaarde voor ruimtelijke ontwikkelingen. Het sluit aan bij waterschapstaak, want het gaat om regionaal waterbeheer, klimaatverandering en kennisuitwisseling. In samenwerking met het Waterschap Regge en Dinkel (leadpartner), de Vlaamse Milieumaatschappij, de Somerset County Council, het Wasserverband Eifel-Rur, en het Institution D'aménagement de la Vilaine. Resultaten van het Waterschap Groot Salland zijn het Ideeënboek Zwolle Oost, en de herinrichting van de Emmertochtsloot.

Project PILLS

Het doel van dit project is het vinden van oplossingen voor farmaceutisch belast water, direct bij de bron van de vervuiling, namelijk ziekenhuizen en verzorgingshuizen. Het omvat:

- onderzoek doen naar de meest geschikte behandelmethodes om residuen van geneesmiddelen en antibioticaresistente bacteriën in afvalwater te verminderen;
- kennis vergaren over de vraag of en onder welke omstandigheden de lokale behandeling, bijvoorbeeld bij ziekenhuizen, redelijk is;
- de bewustwording van dit probleem in Europa verbeteren.

Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om samenwerking in de afvalwaterketen en het onderzoeken van nieuwe technieken om de zuivering van het afvalwater te verbeteren. In samenwerking met het Emschergenossenschaft (Duitsland), het Centre de Recherche Public Henri Tudor (Luxemburg), Eawag (Zwitserland), de Glasgow Caledonian University (Groot-Brittannië) en de Université de Limoges (Frankrijk).

Tot nu toe zijn in samenwerking met lokale ziekenhuizen vier proefinstallaties gerealiseerd om het ziekenhuisafvalwater te zuiveren. Het waterschap heeft een zuiveringsinstallatie bij de Isala klinieken in Zwolle gerealiseerd.

Project INNERS

Het doel van dit project is het verduurzamen van de waterketen en meer specifiek de terugwinning en het hergebruik van energie uit de waterketen. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om samen-

werking in de waterketen, het gebruik van duurzame energiebronnen en het besparen en hergebruiken van energie. In samenwerking met het Wupperversband (Duitsland), Lille Métropole - Communauté urbaine (Frankrijk), het Waterschap Vallei & Eem (Nederland), de Universiteit van Bradford (Groot-Brittannië), Aquafin (België), het Centre de Recherche Public Henri Tudor (Luxemburg), de Universiteit van Luxemburg (Luxemburg), de Kirklees Council (Groot-Brittannië), SIDEN (Luxemburg) en VLARIO (België).

Voor het project INNERS worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

- data verzamelen en modelstudies uitvoeren om inzicht te krijgen in de werking van de stedelijke waterkringloop op het gebied van energie;
- het gebruik van thermische energie uit afvalwater optimaliseren en demonstreren;
- nieuwe technieken ontwikkelen, testen en demonstreren (verlagen operationele energie en hergebruik chemische energie);
- technici en beleidsmakers inspireren door de korte- en langetermijnvoordelen van een duurzame stedelijke waterkringloop aan te tonen;
- beleidsaanpassingen identificeren en juridische aspecten benoemen die noodzakelijk zijn voor de implementatie van de nieuwe technieken.

Het project is in april 2011 van start gegaan; momenteel zijn er dan ook nog geen resultaten te melden.

Projecten buiten de Europese Unie

Kennisuitwisseling Water en Sanitatie Zuid-Afrika

Het doel van dit project is kennisuitwisseling over water en sanitatie met het Inkomati Catchment Management Agency (ICMA) in Zuid-Afrika. Het sluit aan bij de waterschapstaak, want Zuid-Afrika is bezig met decentralisatie van waterbeheer en de oprichting van waterschappen; het ICMA is het eerst opgerichte waterschap. De kennisuitwisseling richt zich, samen met gemeenten, op (institutionele) capaciteitsopbouw, samenwerking met andere actoren in het waterbeheer, capaciteitsopbouw in riolering en afvalwaterzuivering en het ontwikkelen van 'nieuwe' sanitatietechnieken, gericht op hergebruik van nutriënten, energie en water. In samenwerking met de gemeenten Zwolle en Dalfsen, de Hogeschool Windesheim en LeAF. De resultaten zijn tot nu toe kennisuitwisseling op het gebied van waterbeheer en remote sensing technieken, een cursus voor bestuursleden en management, en een cursus over het beheer en onderhoud van drinkwater, riolering en afvalwaterzuivering voor zes gemeenten in het stroomgebied van de Crocodile River. Verder een demonstratieproject voor water en sanitatie, gebaseerd op hergebruik van nutriënten, energie en water in een permacultuurtuin op de middelbare school Sincobile. Ten slotte een projectvoorstel voor de uitrol van dit concept op tien scholen.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>	Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Noorwegen (implementatie KRW en ROR)	Verschillende Universiteiten en gemeenten/ INTERREG SKINT
<i>Projecten in de EU</i>	Duitsland (jumelage mbt. kennisuitwisseling)	Hoogheemraadschap Rijnland, Ruhrverband
<i>Projecten buiten de EU</i>	Nicaragua (sanitatie en kusterosie) Zuid Afrika (algenafval waterzuivering)	Waterschap De Dommel, Brabantse Delta en Aa en Maas DHV, Makana Local Municipality, Genap

Contactgegevens

J. Strijker

Bevelandseweg, 1, 1703 AZ Heerhugowaard

Telefoon : 072-5827090

E-mail : j.strijker@hhnk.nl

Website : www.hhnk.nl

Grensoverschrijdende projecten

INTERREG-project Skills Integration and New Technologies (SKINT)

Dit project richt zich op de implementatie van de KRW en ROR (Richtlijn OverstromingsRisico's) in stedelijke gebieden. Daarbij staat een multidisciplinaire samenwerking tussen de ruimtelijke ordenaar en de waterbeheerder centraal. Het doel is betere afstemming tussen watermanagement en het proces van ruimtelijke ordening te bewerkstelligen. Er wordt ingespeeld op klimaatverandering, KRW en veranderende wet- en regelgeving, zoals de Waterwet en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Dit doel wordt bereikt door:

- in beeld te brengen welke kennis, vaardigheden en verantwoordelijkheden benodigd zijn bij de diverse actoren om de belangen van water op een juiste manier te borgen in het ruimtelijke ontwikkelingsproces;
- het ontwikkelen van een Europees kennisportaal om aanwezige kennis beter te ontsluiten en ervaringen te delen;
- het ontwikkelen van een leidraad om waterbelangen eerder in het ruimtelijke ontwikkelingsproces te betrekken en voldoende ruimte te bieden voor innovatieve en creatieve oplossingen;
- duidelijk te maken welke voordelen er op langere termijn bereikt worden door in te zetten op duurzame oplossingen;
- het ontwikkelen en implementeren van trainingen, opleidingen en jobrotation om de betrokkenen hun rol beter te laten uitvoeren. Hierbij wordt vooral het kijken in elkaars keuken gestimuleerd.

Samenwerkingspartners: Hamburg University of Applied Sciences, Technische Universiteit Delft, University of Sheffield, de gemeenten Heerhugowaard, Alkmaar en Bergen, University of Abertay Dundee, Bradford City Council, Norsk Institut for Vannforskning (NIVA). Dit project loopt van 2008 tot 2013. Totale kosten: € 4.050.000,-, waarvan 50% gefinancierd wordt door het European Regional Development Fund (ERDF).

Projecten binnen de Europese Unie

Duitsland

Er bestaat een jumelage tussen de Hoogheemraadschappen Hollands Noorderkwartier en Rijnland en het Ruhrverband (Emscher Genossenschaft und Liebverband). Om de twee jaar vinden er uitwisselingen plaats. Er bestaat kennisuitwisseling over gezamenlijke problematiek, bijvoorbeeld de KRW.

Projecten buiten de Europese Unie

Nicaragua

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier participeert in het project Big Corn Island, samen met de Waterschappen De Dommel, Brabantse Delta en Aa en Maas. Dit project richt zich op verbetering van sanitatie en bescherming tegen kusterosie. Zie projectbeschrijving bij het Waterschap De Dommel.

Zuid-Afrika

Zuivering van gemeentelijk afvalwater in Zuid-Afrika door middel van algen. Dit betreft een aanvraag voor de 'Tijdelijke subsidieregeling Wereldwijd Werken met Water'. Het doel van dit project is om een Integrated Algae Ponding System (IAPS) demonstratiesysteem te bouwen en gedurende één jaar gecontroleerd te laten functioneren. Daarmee willen de partners laten zien dat het een robuust systeem is, dat weinig gevoelig is voor fluctuaties in de aanvoer en kwaliteit van het afvalwater, en dat de aanleg- en bedrijfsvoeringkosten laag zijn. Het effluent kan goed gebruikt worden voor irrigatie, terwijl het geproduceerde algenslib lokaal kan worden ingezet als meststof. Het hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier levert kennis en steun voor het optimaliseren van het (dagelijks) bedrijf en het onderhoud van de installaties.

Concrete doelstellingen:

- uitbreiding zuiveringscapaciteit waterzuivering Makana Municipality met 2500 i.e.;
- produceren 4,5 miljoen m³ per jaar, geschikt voor irrigatie en/of infiltratie;
- energieverbruik < 10 kWh/jaar per i.e ten opzichte van 25 kWh/jaar per i.e voor actiefslibstelsysteem;
- aantonen dat de bouwkosten van het IAPS >30% lager zijn dan de bouwkosten van het actiefslibstelsysteem;

- produceren van 5000-7500 kg. meststof op basis van algenslib vóór 1 augustus 2012;
- bezoek van vijftig 'municipalities' in het eerste jaar van bedrijfsvoering.

Samenwerkingpartners zijn het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, DHV, Makana Local Municipality en Genap. MDG-component: 2500 i.e. De totale kosten zijn: € 625.000,-

(Inter)nationale organisaties

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is aandeelhouder van Aquanet en lid van het NWP.

Waterschap Hollandse Delta

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>		
<i>Projecten in de EU</i>	Estland, Portugal, Bulgarije, Italië en Griekenland (voorkomen en verminderen rampen) EU (onderzoeksprogram proces- en energie-optimalisatie)	MISRAR FP7 High Frequency Project, TU Delft/ MBR2+
<i>Projecten buiten de EU</i>	Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Verenigde Staten en Duitsland (bestendigheid woonwijken wateroverlast) Ethiopië (governance zanddammen)	MARE RAIN, Waterschap Velt en Vecht, Waterschap Hollandse Delta, gemeente Hardenberg, twee Ethiopische gemeenten, Unesco IHE, Ripple, HSC/ NWB Fonds

Contactgegevens

Sijbrand Dob
postbus 4103, 2980GC Ridderkerk
E-mail : S.Dob@wshd.nl
Website : www.wshd.nl

In de Kadernota Buitenland van 2007 is onder andere het beleid van Waterschap Hollandse Delta met betrekking tot internationale samenwerking vastgelegd. Uitgangspunt is dat internationale samenwerking in het verlengde van de bij wet aan het waterschap opgedragen taken moet liggen. Internationale samenwerking moet bijdragen aan de primaire taken van het waterschap en dient wederzijdse meerwaarde te hebben door middel van nieuwe kennis en ervaring.

Projecten binnen de Europese Unie

MISRAR

In het Mitigating Spatial Relevant Risk in European regions and towns (MiSRaR) project werken zeven partners samen aan de ontwikkeling van effectieve mitigatie, met als doel het voorkomen of verminderen van rampen. Tijdens dit drie jaar durende project wisselen de partners kennis en ervaring uit op dit gebied. De resultaten van dit project zullen worden verspreid via een aantal artikelen en brochures en een Europees mitigatiehandboek.

High Frequency Project (onderdeel van het 7th Frameworkprogramma)

Dit internationale onderzoeksprogramma richt zich op proces- en energieoptimalisatie. Het onderzoek wordt gefinancierd vanuit het Europese kaderprogramma FP7 met de titel: 'Efficient membrane filtration units with integrated high frequency backpulsing device'.

MBR2+

In het kader van de membraanonderzoeken wordt in samenwerking met de TU Delft door buitenlandse studenten een tweejarig onderzoek uitgevoerd, genaamd: 'MBR 2+, op weg naar een energiezuinige en CO₂-arme MembraamBioReactor.' Het hoofddoel van dit onderzoek is de identificatie en ontwikkeling van energiebesparende maatregelen van de te onderzoeken MBR's. Hierbij wordt een analyse gemaakt van energiegebruik, carbonfootprint, uitstoot van broeikasgassen en algehele duurzaamheid.

Projecten buiten de Europese Unie

MARE

Managing Adaptive Responses to changing flood risks (MARE) is een vervolgpriject voor Urban Flood Management (UFM). MARE onderzoekt of stedelijke woonwijken kunnen worden omgevormd tot plekken die bestendig zijn tegen wateroverlast. Daarbij wordt gekeken naar de integratie van een aantal vraagstukken op technisch, bestuurlijk en procesmatig gebied. Burgers en andere betrokkenen krijgen een grote rol. De resultaten van MARE dragen bij aan de regionale en landelijke implementatie van de Europese hoogwaterrichtlijn.

Opschaling zanddammen Ethiopië

Dit project richt zich met name op een verbreding van het watergebruik, waarbij optimalisering en uitbreiding van zanddammen een belangrijk punt is. Hierbij komen aspecten aan de orde als waterbeheer, sanitatie, waterkwaliteit, hydrologie van de zanddammen en management development (training capacitybuilding en governance). Partners zijn onder andere: RAIN, het Waterschap Velt en Vecht, UNESCO-IHE, NWB, RiPPLE en HSC.

Waterschap Hunze en Aa's

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten	Duitsland (afstemming stroomgebiedbeheer Eems)	Internationale Riviercommissie Eems
Projecten in de EU	Roemenië (Water Operator Partnership); Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden, en Duitsland (implementatie-strategie overstromings-risicobeheerplannen); België, Duitsland, Zweden, Noorwegen, Verenigd Koninkrijk, Denemarken (effecten van klimaatverandering in landbouwgebieden) België, Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden (vismigratie en habitattherstel)	Apa Canal S.A. Galati, Waterbedrijf Groningen Verschillende Universiteiten en gemeenten: zie beschrijving Waterschap Noorderzijlvest/ SAWA Aquarius Association of River Trusts, Environmental Agency, Falkenberg, Waterschap Noorderzijlvest, Waternet, Instituut Natuur- en Bosonderzoek, Vlaamse Milieumaatschappij, National Institute for Aquatic Resources/ Living North Sea
Projecten buiten de EU	Ethiopië (governance zanddammen) Bosnië -Herzegovina (afvalwaterzuivering)	RAIN, Waterschap Velt en Vecht, Waterschap Hollandse Delta, gemeente Hardenberg, twee Ethiopische gemeenten, Unesco IHE, Ripple, HSC/ NWB Fonds

Contactgegevens

Suzanne Vennix, Janet Hidding
Postbus 195, 9640 AD Veendam
Telefoon : 0598-693462
E-mail : s.vennix@hunzeenaas.nl
Website : <http://www.hunzeenaas.nl>

Steekwoorden voor het beleid internationale samenwerking van het Waterschap Hunze en Aa's zijn: kennisuitwisseling, vraaggestuurd werken, aansluiting zoeken met andere partijen, maatschappelijk verantwoord ondernemen, WASH/MDG 7.

Grensoverschrijdende projecten

Er vindt reguliere afstemming plaats via de Internationale Riviercommissie Eems.

Projecten binnen de Europese Unie

Water Operator Partnership Galati, Roemenië

Kennisuitwisseling op medewerkersniveau tussen het drinkwater- en afvalwaterbedrijf Apa Canal S.A. Galati, Waterschap Hunze en Aa's en Waterbedrijf Groningen. Thema's van deze samenwerking zijn: SCADA, non-revenue water, asset management, slibverwerking, drinkwaterbehandeling, klantrelaties, quality management en governance. Voor de onderwerpen SCADA, asset management, slibverwerking, klantrelaties, quality management en governance wordt een beroep gedaan op de expertise van het waterschap. Eind 2011 zijn het MoU en de trainingsprogramma's voor ieder samenwerkingsthema opgesteld; uitwerking van de programma's vindt plaats tot eind 2014.

Strategic Alliance for integrated Water management Actions (SAWA)

Ontwikkeling van een implementatiestrategie voor integrale overstromingsrisicobeheerplannen volgens de Europese Hoogwaterrichtlijn. Deze strategie bevat maatregelen om overstromingsrisico's te beperken; hierbij wordt rekening gehouden met klimaatverandering en maatregelen met het oog op de KRW. Resultaten van Hunze en Aa's zijn een geoptimaliseerd Beslissing Ondersteunend Systeem (BOS) hoogwater, een plan voor maatregelen ten aanzien van effecten van waterberging op de waterkwaliteit in het Oldambtmeer, een breed gedragen voorstel voor de aanpak van waterkwantiteitsproblemen gekoppeld aan beekherstel, en bodemdaling ten gevolge van veenoxidatie in het Achterste Diep en het Pagediep.

Aquarius

Onderzoek naar de effecten van klimaatverandering in landbouwgebieden en de mogelijkheden voor boeren om hier als waterbeheerder mee om te gaan. Resultaten van Hunze en Aa's zijn proeven met gestuurde drainage en op afstand bedienbare stuwen als maatregelen om water te conserveren; verruiming van het beleid ten aanzien van het beregenen uit grondwater in de Veenkoloniën; maatregelen voor efficiënt beregenen door gebruik van bodensensoren en een demonstratiepilot met pivot-beregeningsinstallatie.

Living North Sea

Kennisuitwisseling en strategieontwikkeling op het gebied van vismigratie en habitat herstel. Resultaten zijn onderzoeken naar het gebruik van migratieroutes en de leefgebieden van vissen en uitgewerkte maatregelen om geconstateerde knelpunten voor vismigratie op te heffen. Daarnaast de lancering van het educatieproject 'Ely the Eel'.

Projecten buiten de Europese Unie

From Single to Multiple Use of RWH Schemes in Eastern Ethiopia

Dit MDG 7-project in Ethiopië richt zich op Integrated Water Resources Management (IWRM). Een grote component hierin is Rainwater Harvesting (RWH). Een belangrijk doel is om bestaande RWH-structuren te verbeteren aan de hand van beschikbare kennis op het gebied van multiple use, bescherming van waterkwaliteit, governance en integraal waterbeheer. Het uitwisselen van kennis, het versterken van de lokale capaciteit en het opzetten van een kennisnetwerk zijn belangrijke activiteiten in dit project; ook wordt er een aantal nieuwe zanddammen aangelegd. Waterschap Hunze en Aa's is eind 2011 aangehaakt om de mogelijkheden van een bijdrage aan dit project te verkennen. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want er wordt een bijdrage geleverd aan MDG-doelstellingen door het inzetten van eigen kennis. In samenwerking met het Waterschap Velt en Vecht, RAIN, het Waterschap Hollandse Delta, UNESCO-IHE, de gemeente Hardenberg, twee Ethiopische gemeenten en HCS/RiPPLE. Resultaten tot nu toe: dit jaar is tijdens een zanddamtraining een SWOT-analyse uitgevoerd, die de basis heeft gelegd voor vervolgmataregelen op onder andere het gebied van governance. De veldbezoeken die eind 2011 zijn gebracht aan de regio hebben de kansen en problemen op dit gebied nauwkeuriger in kaart gebracht. Een aantal water quality test kits is aangeschaft door het Waterschap Hollandse Delta. De activiteiten voor een follow-up zijn met de lokale partners uitgezet.

Studie naar de ontwikkeling van een rioolwaterzuiveringsinstallatie in Livno, Bosnië-Herzegovina.

De studie is in maart 2011 afgerond en gepresenteerd. Tevens is gezocht naar mogelijkheden voor financiering van de uitvoering van het ontwerp en de maatregelen beschreven in de studie; stappen voor vervolgsamenwerking zijn gezet.

Advies aan de gemeente Srebrenica in Bosnië-Herzegovina over de aanleg van riolering en een zuivering. Beoogd vervolg: een gebiedsvisie op de aanpak en uitvoering van de waterketen in dit gebied.

Waterschap Noorderzijlvest

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten	Duitsland (afstemming stroomgebiedbeheer Eems)	Internationale Riviercommissie Eems, Waterschap Hunze en Aa's, Ministerie EL&I, Rijkswaterstaat
Projecten in de EU	Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden, en Duitsland (implementatiestrategie overstroomingsrisicobeheerplannen) België, Verenigd Koninkrijk, Duitsland, Denemarken, Noorwegen, Zweden (vismigratie en habitattherstel)	Verschillende Universiteiten en gemeenten: zie beschrijving / SAWA Association of River Trusts, Environmental Agency, Falkenberg, Waterschap Hunze en Aa's, Waternet, Instituut Natuur- en Bosonderzoek, Vlaamse Milieumaatschappij, National Institute for Aquatic Resources/ Living North Sea
Projecten buiten de EU		

Contactgegevens

K. de Jong

Postbus 18, 9700AA Groningen

Telefoon : +31 50-3048357

E-mail : k.dejong@noorderzijlvest.nl

Website : www.noorderzijlvest.nl

De deelname aan grensoverschrijdende en Europese projecten is in de laatste twee Waterbeheerplannen opgenomen. Op 12 oktober 2011 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de opstart van een eerste, vijfjarige fase van ontwikkelingssamenwerking. Deze fase heeft het karakter van verkenning van samenwerkingsvormen en -inhoud; de uitwisseling van kennis en expertise vormt hierin de hoofdmoot. Tevens zal er opbouw plaatsvinden van samenwerkingsrelaties met organisaties in ons werkveld en vanuit de waterschapskerntaken.

Grensoverschrijdende projecten

De internationale riviercommissie Eems in samenwerking met het Waterschap Hunze en Aa's, het Ministerie van EL&I en Rijkswaterstaat.

Het Deltaprogramma Waddengebied in samenwerking met regionale overheden en het rijk. Doel is het formuleren van strategieën waarmee de veiligheid van het Waddengebied voor 2050, met doorzicht tot 2100, gegarandeerd wordt binnen de vastgestelde veiligheidsnormen. De strategieën zijn gericht op de combinatie van veiligheid en natuur. Onderdeel is het langetermijn monitoring programma dat de veranderingen in het Waddengebied waarneemt en analyseert; dit wordt in trilateraal verband opgepakt. Looptijd: 2010-2014.

Projecten binnen de Europese Unie

Het Waterschap Noorderzijlvest is partner in twee internationale projecten binnen het INTERREG IV B North Sea Programme:

Strategic Alliance for integrated Water management Actions (SAWA).

Doel van dit project is om bestaand waterbeheer aan te passen aan de effecten van extreem hoogwater als gevolg van klimaatverandering, met een focus op duurzame maatschappelijke en regionaal-economische ontwikkeling. De invoering van de Richtlijn Overstromings Risico's is een belangrijk richtpunt. Partners: Ministry of Urban Development and Environment (LSBG) Hamburg (lead-partner), TU Hamburg-Harburg, HafenCity Universität Hamburg (HCU), Leuphana Universität Lüneburg Fakultät Umwelt und Technik, Agriculture Chamber of Lower Saxony (Duitsland), waterschappen Noorderzijlvest, Hunze en Aa's, Zuiderzeeland, Delfland, Wetterskip Fryslân, Hoogheemraadschap van Delfland, provincies Groningen, Friesland en Flevoland, Norwegian Water Resources and Energy Directorate, Norwegian University of Science and Technology, Melhus Municipality, Norwegian Meteorological Institute, County Administrative Board of Värmland, Swedish Meteorological and Hydrological Institute (SMHI), County Administrative Board of Västra Götaland, Karlstad University, Karlstad Municipality, Swedish Geotechnical Institute (SGI), Heriot-Watt University Edinburgh, Institute for Infrastructure and Environment - University of Edinburgh.

De looptijd van het project is 2008-2011. Zie: www.sawa-project.eu.

Living North Sea

Binnen het project Living North Sea worden oplossingen ontwikkeld en kennis uitgewisseld op het gebied van vismigratie en habitattherstel. Het belangrijkste doel van het project is het neerzetten van een nieuwe strategische lijn rond vismigratie voor de hele Noordzeeregio en deze breed uitdragen. Verschillende communicatiestrategieën worden hiervoor ingezet. Voor Nederland zijn onder andere de KRW-maatregelen (nieuwe/kosteneffectieve technieken), het landelijk aalbeheerplan en Natura 2000 belangrijke punten. Het project speelt voor Noorderzijlvest met name in Noord-Groningen.

Partners: Association of Rivers Trusts (lead-partner), Environmental Agency (Verenigd Koninkrijk), Municipality of Falkenberg (Zweden), Waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, Waternet, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (België), Vlaamse Milieumaatschappij (België), National Institute for Aquatic Resources (Denemarken). De looptijd van het project is 2009-2012. Zie: www.livingnorthsea.eu.

Projecten buiten de Europese Unie

Vorbereidingen voor verkenningen zijn in gang gezet.

Waterschap Peel en Maasvallei

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>	België en Duitsland (stroomgebiedbeheer)	Zuidelijke provincies en zuidelijke grenswaterschappen, ZLTO, verschillende Vlaamse overheden/ INTERREG IV A INWA
	Vlaanderen (onderhoud en beheer grenswaterlopen, waterkwaliteit en kwantiteit)	Waterschap Aa en Maas, Rivierenland en Peel en Maasvallei, Swalmverband, Niersverband/ INTERREG IV A NAGREWA
<i>Projecten in de EU</i>		
<i>Projecten buiten de EU</i>	Turkije (Twinning ivm KRW)	o.a. DLG, Turkse nationale water-autoriteit, Waterschap Roer en Overmaas
	Kameroen (waterbeheer)	gemeente Batouri

Contactgegevens

ir Jacques M.P.M. Peerboom
Postbus 3390, 5902 RJ Venlo
Drie Decembersingel 46, 5921 AC Venlo
Telefoon : +31 77-3891188
E-mail : jac.peerboom@wpm.nl
Website : www.wpm.nl

Omdat het Waterschap Peel en Maasvallei voor een belangrijk deel grenst aan zowel België als Duitsland, zijn de grensoverschrijdende contacten belangrijk en talrijk. Structureel vindt overleg plaats met de Belgische waterbeheerders in het stroomgebiedscomité Thornerbeek, Voer en Witbeek. Met de Duitse collega's vindt structureel overleg plaats in de subcommissie Maas van de grenswatercommissie Nederland-Duitsland. Daarnaast bestaat er ondermeer een structureel informeel overleg tussen de Duitse en Limburgse waterschapsvoorzitters en vinden er verschillende gezamenlijke schouwactiviteiten plaats.

Op dit moment beschikt het waterschap nog niet over een vastgestelde 'beleidsnotitie buitenland'. Vooralsnog zet het Waterschap Peel en Maasvallei in op grensoverschrijdende projecten en op Derde Wereld-projecten op basis van regionale initiatieven.

Naar verwachting stelt het bestuur in 2012 een buitenlandnotitie op.

Grensoverschrijdende projecten

INTERREG VI A-project Interactief Waterbeheer (INWA)

Het INWA-project is in feite een voortzetting van de succesvolle grensoverschrijdende samenwerking tussen de Vlaamse en Nederlandse grensprovincies die reeds gedurende meer dan tien jaar plaatsvindt binnen verschillende INTERREG-projecten. Het project richt zich op het interactief en gebiedsgericht herstel van het waterkwantiteits- en kwaliteitssysteem en op het ontwikkelen van landbouwmethoden ter verbetering van de natuurlijke bodemvruchtbaarheid en de omgeving. Binnen het project werken de volgende instanties samen: de provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland, de inliggende Waterschappen Scheldestromen, Brabantse Delta, De Dommel, Aa en Maas en Peel en Maasvallei, de ZLTO, de Vlaamse provincies Antwerpen en Belgisch Limburg, de Belgische Boerenbond, de Vlaamse Milieumaatschappij, waterring De Dommelvallei en de gemeente Hoegaarden. Het project wordt in 2012 afgesloten; er is dan voor een bedrag van circa € 8.000.000,- aan onderzoeks-, demonstratie- en uitvoeringsprojecten uitgevoerd.

INTERREG VI A Natuurlijke Grenswateren (NAGREWA)

Dit project richt zich op het natuurlijk herstel van de zijwateren van de Maas in Limburg, Brabant en Nordrhein-Westfalen. Concreet bestaat het project uit een aantal herinrichtingsprojecten en de bouw van een aantal vispassages, projecten gericht op reductie van nutriënten door agrariërs, en projecten die beogen de operationele samenwerking tussen Duitsland en Nederland te verbeteren. Waterschap Peel en Maasvallei is als grenswaterschap met name betrokken bij de projecten die gericht zijn op operationele samenwerking. Dit uit zich onder meer in de stichting van een tweetal gemeenschappelijke meetstations, het voeren van gemeenschappelijk beheer van een deel van de grensrivier de Niers en het gebruik van een gezamenlijk hydrologisch computermodel, IBRAHYM. Uitvoerende projectpartners zijn de Waterschappen Aa en Maas, Rivierenland, Peel en Maasvallei, Schwalmverband en Niersverband. Het project wordt in 2012 afgesloten. Dan zal er voor circa €4.000.000,- aan onderzoeks-, demonstratie- en uitvoeringsprojecten uitgevoerd zijn.

Projecten buiten de Europese Unie

Twinning Turkije

Het Waterschap Peel en Maasvallei levert reeds drie jaar capaciteit aan verschillende twinning-projecten met Turkije, die plaatsvinden onder regie van de DLG. Doel van deze projecten is om Turkije voor te bereiden op de Europese KRW.

Diverse professionals van Nederlandse waterbeheerders, maar ook van waterbeheerders elders in Europa, brengen kennis over de KRW over.

In 2011 heeft het Waterschap Peel en Maasvallei geparticipeerd in het twinning-project 'Capacity building on Water Quality Monitoring in Turkey' en heeft het een haalbaarheidsstudie uitgevoerd in een specifiek stroomgebied, waarin de theoretische kennis die afgelopen jaren is overgebracht in de praktijk gebracht kan worden.

De partners binnen het project zijn talrijk: vanuit Turkije participeert de nationale waterautoriteit; vanuit Nederland en Europa participeren diverse waterbeheerders, onderzoeksinstituten en adviesbureaus.

Integraal stedelijk waterbeheer Batouri, Kameroen

Dit project richt zich op een integrale aanpak van de stedelijke waterbeheerproblematiek in de Zuid-Kameroenese stad Batouri. Dit project is gestart in 2009 met een verkenningsmissie; op basis hiervan zijn een aantal randvoorwaarden gesteld aan de Kameroense partners. Hieraan is sindsdien niet voldaan, zodat het project min of meer in een impasse verkeert.

Waterschap Reest en Wieden

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU	Roemenië (waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's)	Waterschap Velt en Vecht, Groot Salland, Regge en Dinkel, Rijn en IJssel, provincie Overijssel, Teleorman, Awa Serve
Projecten buiten de EU	Marokko (sanitatie) Haiti (opbouw integraal waterbeheer, sanitatie en drinkwaterorganisatie) Burkino Fasso (governance)	Meppel, Seine-Saint- Denis VNGi, Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, gemeenten regio Les Palmes Waterschap Nakanbé, VEI, Vieual, Ministerie van Water, EU

Contactgegevens

Henk H. Post

Blankenstein 540, 7940 AC Meppel

Telefoon : + 31 522-276811

E-mail : hh.post@reestenwieden.nl

Website : www.reestenwieden.nl

Het buitenlands beleid van het Waterschap Reest en Wieden kent twee speerpunten. In de eerste plaats de realisatie van een duurzame riolerings-aansluiting voor 70.000 personen in het kader van het WASH-akkoord. Het focusgebied voor deze aansluitingen is West-Afrika. Hiervoor heeft het waterschap € 300.000,- beschikbaar voor de periode 2010-2012. Daarnaast zijn een 0,5 fte adviseur internationale samenwerking en 400 uren van medewerkers beschikbaar voor de inzet bij projecten.

Projecten binnen de Europese Unie

WMC, Teleorman in Roemenië

Het doel van dit project is ondersteuning bij de opbouw van het Watermanagement Centre (WMC). Het project sluit aan bij de waterschapstaak, want binnen het project deelt het Waterschap Reest en Wieden kennis op het gebied van integraal waterbeheer en sanitatie door de inzet van deskundigen. In samenwerking met de Waterschappen Velt en Vecht, Groot Salland, Regge en Dinkel en Rijn en IJssel, de provincies Overijssel en Teleorman en Awa Serve. Dit jaar heeft het Waterschap Reest en Wieden goede vooruitgang geboekt bij het functioneren van het WMC: voor het eerst is een jaarplanning (voor 2012) opgezet die door het bestuur van het WMC is vastgesteld.

Projecten buiten de Europese Unie

Figuig in Marokko

Het doel van dit project is het geven van technische ondersteuning bij de aanleg van een collectief rioleringsstelsel met zuivering in de vorm van stabilisatievijvers; in de tweede fase het opstellen van een waterbeheerplan voor de oase. Het project sluit aan bij de waterschapstaak, want het waterschap stelt zijn deskundigheid beschikbaar en deelt de wederzijdse kennis met de betrokken partners. In samenwerking met de gemeente Meppel en het departement Seine-Saint-Denis in Frankrijk. De rioleringsplannen zijn besteksklaar sinds eind 2010, maar door ondercapaciteit van de gemeente is dit jaar geen vooruitgang geboekt. Eind 2011 vindt een interne evaluatie plaats waarna besloten wordt om door te gaan of te stoppen.

Wederopbouw regio Les Palmes in Haïti

Het doel van dit project is de invulling van het wateronderdeel van het wederopbouwproject van VNG International in de regio Les Palmes (vier gemeenten). Het betreft integraal waterbeheer, sanitatie en de organisatie van drinkwater. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het waterschap stelt zijn deskundigheid beschikbaar en deelt de wederzijdse kennis met de betrokken partners. In samenwerking met het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, VNG International en de Franse en Canadese equivalenten van VNG, Arcadis en M2. Resultaten tot nu toe: het plannen en budgetteren van het wateronderdeel voor de komende vier jaar; er is gestart met uitvoering van no regret-maatregelen, capaciteitsopbouw en de voorbereiding van stroomgebiedvisies van vier rivieren; ten slotte is er een technische oplossing om overstromingsrisico te verminderen in een van de steden.

Samenwerking met waterschap Nakanbé in Burkina Faso

Het doel van dit project is het ondersteunen van het waterschap in oprichting Nakanbé, voor een periode van vijf jaar. De vier hoofdthema's zijn institutionele ondersteuning, het opstellen van waterplannen met GIS-gebruik, de introductie van waterschapsbelasting en ondersteuning van de capaciteitsopbouw bij waterschap en lokale watercomités. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het Waterschap Reest en Wieden stelt op een integrale manier zijn waterschapskennis beschikbaar voor een waterschap in oprichting. In samenwerking met Vitens/Evides Internationaal, Vieval, het Ministerie van water (Burkina Faso) en de Europese Unie. Er heeft een eerste missie naar de hoofdstad Ouagadougou plaatsgevonden voor contractbesprekingen met een EU-delegatie en het in grote lijnen opzetten van de planning. Vanwege EU-regels is de formele start van het project op 1 februari 2012.

Waterschap Regge en Dinkel

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>	Duitsland (stroomgebied-beheer)	o.a. Kreis Borken, Landkreis Grafschaft Bentheim
<i>Projecten in de EU</i>	Slowakije (watersysteem, KRW) Roemenië (water-kwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's) België, Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk (klimaat-bestendige watersystemen)	Waterschap Reest en Wieden, Velt en Vecht, Groot Salland, Rijn en IJssel, provincie Overijssel, Teleorman, Awa Serve
<i>Projecten buiten de EU</i>	Ghana (grondstoffen-terugwinning) Vietnam (kennis-uitwisseling)	Safi Sana, gemeente Dinkelland, Twentse bedrijven Deltacommissie Mekong Delta

Contactgegevens

Susan Lijzenga
Kooikersweg 1, 7609 PZ Almelo
Telefoon : 06-29560744
E-mail : s.lijzenga@ wrd.nl
Website : www.wrd.nl

Grensoverschrijdende projecten

Duitsland

De Europese KRW en sinds enige tijd eveneens de Europese ROR vormen een belangrijke katalysator voor de samenwerking met onze Duitse partners in de deelstaten Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen. In de afgelopen jaren zijn diverse samenwerkingsprojecten in de grensstreek uitgevoerd, zowel haalbaarheidsstudies als concrete beekherstelprojecten. De opgaven waarvoor het Waterschap Regge en Dinkel zich in met name het Dinkelstroomgebied gesteld ziet, kunnen alleen in grensoverschrijdende afstemming en samenwerking worden opgelost: het hoogwater van augustus 2010 heeft dit nogmaals duidelijk aangetoond. In 2011 hebben de partners in de grensstreek van Nederland en Nordrhein-Westfalen deze handschoen gezamenlijk opgepakt. Een aspect waaraan nu reeds wordt gewerkt is de ontwikkeling van een hoogwatervoorspellings-instrumentarium voor het Vecht-Dinkelstroomgebied. De samenwerking met Duitsland vormt voor het bestuur een prioriteit; daarbij wordt gewerkt aan een strategische samenwerkingsagenda. Op de internationale KRW-conferentie in Enschede op 23 september 2011 is een intentieverklaring ondertekend door de drie grenswaterschappen in Rijn-Oost,

Kreis Borken en de Landkreis Grafschaft Bentheim om te komen tot een zogenoemd Grensoverschrijdend Platform voor Regionaal Waterbeheer en een coördinatiepunt van waaruit de uit te voeren werkzaamheden kunnen worden ondersteund: water governance als nieuwe dimensie in de samenwerking.

Projecten binnen de Europese Unie

Slowakije

De samenwerking met Slowakije bestaat sinds 1998. In 2008 is een project gestart ten aanzien van kennisoverdracht en uitwisseling. Het voornaamste doel van dit project is het uitwisselen van kennis en informatie met de Slovak Watermanagement Enterprise te Kosice in Slowakije. Zo brengt het Waterschap Regge en Dinkel onder andere watersysteemkennis en kennis met betrekking tot integraal waterbeheer en helpt het bij de implementatie van de KRW. In de afgelopen drie jaar zijn bijna alle doelstellingen van het project gerealiseerd. Het project WACO loopt eind 2011 af; een vervolgproject is mogelijk op aanvraag van de Slowaakse partner.

Roemenië

Sinds 2005 neemt het Waterschap Regge en Dinkel samen met de andere Overijsselse waterschappen deel aan de samenwerking met de regio Teleorman in Zuid-Roemenië. Dit project is gericht op de verbetering van drinkwater- en sanitatievoorzieningen en hoogwaterbescherming. In 2012 zal gewerkt worden aan de afronding van het huidige project en zullen de mogelijkheden voor een vervolg worden verkend.

INTERREG-project Water Adaptation Valuable for Everybody (WAVE)

Het Waterschap Regge en Dinkel is eindverantwoordelijke van dit project waarin zes partijen hun krachten bundelen, te weten: Waterschap Regge en Dinkel uit Almelo, Waterschap Groot Salland uit Zwolle, Somerset County Council uit Engeland, Wasserverband Eifel-Rur uit Duitsland, de Vlaamse Milieumaatschappij uit België en het Institution d' Aménagement de la Vilaine uit Frankrijk. Het totale budget is €11.000.000,-, waarvan €5.500.000,- door de EU wordt gefinancierd; de andere helft wordt door de partners zelf gefinancierd. Met het oog op de klimaatveranderingen, waarmee alle waterbeheerders te maken hebben, richt het project zich op klimaatadaptatie. Wave heeft tot doel een blauwdruk te geven voor een klimaatbestendiger waterbeheer. Het project is begonnen in 2008 en loopt tot eind 2012.

Projecten buiten de Europese Unie

Ghana

De Safi Sana Foundation werkt aan de ontwikkeling van opschaalbare, lokale bedrijfsmodellen om hernieuwbare energie en organische meststoffen te produceren en te vermarkten waarbij tegelijkertijd goede sanitaire voorzieningen en schoon water worden geleverd aan dichtbevolkte sloppenwijken. Dit concept wordt momenteel opgezet in Accra, Ghana. Safi Sana is een foundation met als partners Aqua for All, Shell,

DHV, de Rabobank en het Waterschap Regge en Dinkel. Daarnaast zijn er vele lokale partners. Het gedachtegoed van Safi Sana sluit goed aan bij innovatieve ontwikkelingen in Nederland en de Nederlandse situatie, waarin ook ingezet wordt op maximale energie- en grondstoffenterugwinning uit rioolwater. Het waterschap is betrokken sinds 2009. In september van dat jaar is door het waterschap, de gemeente Dinkelland en een aantal Twentse bedrijven een donatie gedaan voor twee toiletblokken in de sloppenwijken Teshie en Ashaiman; in 2011 is het eerste toiletblok gerealiseerd. In de komende periode wordt een vervolgproject opgestart.

Vietnam

In 2009 is Vietnam in het Nationaal Water Plan geselecteerd als een van de vijf deltalanden waarmee de bilaterale samenwerking zal worden versterkt. De keuze voor Vietnam wordt bekrachtigd door de recent uitgevoerde landenfocusstudie, waaruit blijkt dat ook de Nederlandse private sector grote interesse heeft in het versterken van de samenwerking met Vietnam als opkomende economie. Vietnam wordt aangemerkt als 'transitieland', op weg van ontwikkelingsland naar ontwikkeld land. De samenwerking, die voor 2010 vooral was gebaseerd op een klassieke OS-relatie, wordt daarom met name gericht op de Water Mondiaal-doelen. Op dit moment wordt gewerkt aan een Deltaplan voor de Mekong Delta. Uit dit deltaplan zullen verschillende mogelijkheden voortvloeien waarbij waterschappen een bijdrage kunnen leveren. Vietnam is ook door de waterschappen bestempeld als focusland. De gevraagde kennis sluit aan op de aanwezige kennis bij de waterschappen: governance, beheer en onderhoud watersysteem en waterketen.

De watergraaf van het Waterschap Regge en Dinkel, prof. dr. Stefan Kuks, is strategisch adviseur voor de deltacommissie voor de Mekong Delta onder leiding van oud-minister Veerman. Deze commissie adviseert bij de totstandkoming van het Deltaplan. Regge en Dinkel levert de bemensing voor het Deltateam, dat vanuit het rijk is gevormd ten behoeve van de samenwerking met Vietnam, en gaat de Vietnamcoördinatie namens de waterschappen uitvoeren. Vanuit deze basis zullen de komende periode verdere activiteiten worden ontplooid.

Waterschap Rijn en IJssel

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten	Duitsland (stroomgebiedbeheer, hoogwaterrisico's)	Kreis Borken, LWK Borken, LTO Winterswijk, Winterswijk, Südlohn, Bezirksregierung Münster, Gelderland, Waterschap Regge en Dinkel, DDB, Wasserverband Bislich-Landesgrense
Projecten in de EU	Roemenië (waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's)	Waterschap Reest en Wieden, Velt en Vecht, Groot Salland, Regge en Dinkel, provincie Overijssel, Teleorman, Awa Serve
Projecten buiten de EU	Suriname (governance, waterkwaliteit, waterkwantiteit) Nicaragua (integraal waterbeheer)	Overliggend waterschap MCP in Suriname, Wereldwaternet Doetinchem/stichting DOS, VEI en LeAF

Contactgegevens

Bram Zandstra, beleidsadviseur
Liemersweg 2, 7006 GG Doetinchem
Telefoon : +31 314-369739
E-mail : b.zandstra@wrij.nl
Website : www.wrij.nl

Grensoverschrijdende projecten

Schlingeproject Winterswijk-Oeding

Het doel van dit project is bijdragen aan een vermindering van de nutriëntenbelasting van de Schlinge/Boven-Slinge, door maatregelen in de landbouw en het stedelijk waterbeheer. Het betreft een pilotproject om de effectiviteit van maatregelen in dit stroomgebied te toetsen en een grensoverschrijdend samenwerkingsnetwerk op te zetten. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit vanuit een aanpak op stroomgebiedsniveau, door waterbeheerders in samenwerking met landbouwers. In samenwerking met Kreis Borken, LWK Borken, LTO Winterswijk, de gemeenten Winterswijk en Südlohn, de Bezirksregierung Münster en de provincie Gelderland. Resultaten tot nu toe: er is een bronnenanalyse uitgevoerd op stroomgebiedsniveau en vijfendertig landbouwbedrijven voeren erf-, perceels- en oeverrandmaatregelen uit. Er bestaat kennisuitwisseling tussen stedelijk waterbeheerders. Looptijd samenwerkingsproject: 2010-2012.

Vispassages Grenskanaal

Het doel van dit project is het Grenskanaal of Netterdenscher Kanal op de Nederlands-Duitse grens vispasseerbaar maken door de aanleg van vijf De Wit-vispassages bij de huidige stuwen. De beoogde financiering komt van de Deutsche Bahn, via het Duitse compensatiesysteem van Ökopunkte.

Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om het bereiken van vastgestelde KRW-doelen (ecologie) voor dit waterlichaam. In samenwerking met Wasserverband Bislich-Landesgrenze, de aangrenzende waterbeheerder. Resultaten tot nu toe: in 2011 is een gezamenlijk projectplan vispassages opgezet. Looptijd samenwerkingsproject: uitvoering, afhankelijk van financiering, in 2013 of 2014.

Beheersing regionale hoogwaterrisico's

Het doel van dit project is het uitwisselen van informatie over regionale hoogwaterrisico's, waterpeilbeheersing en calamiteitenorganisatie aan weerszijden van de grens. Sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om de aanpak van regionale hoogwaterrisico's op stroomgebiedsniveau. In samenwerking met Waterschap Regge en Dinkel, Kreis Borken en Bezirksregierung Münster. Resultaten tot nu toe: uitwisseling gegevens calamiteitenbeheer en een overzichtskaart met informatie over beheersing hoogwaterrisico's in de grensoverschrijdende stroomgebieden. Looptijd samenwerkingsproject: 2010-2012.

Projecten binnen de Europese Unie

Waterproject Teleorman, Roemenië

Het doel van dit project is een bijdrage leveren aan veilig drinkwater en verbeterde sanitatie op het platteland in de provincie Teleorman, evenals vermindering van overstromingsrisico's en verbetering van dijkbeheer. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om bewustwording en kennisverbreding ten aanzien van waterkwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's, deels door instructie en uitwisseling van kennis en ervaring. In samenwerking met de provincie Overijssel en de Waterschappen Velt en Vecht en Reest en Wieden. Resultaten tot nu toe: wat betreft het aandeel van het Waterschap Rijn en IJssel gaat het om op locatie gegeven instructie in dijkonderhoud, in combinatie met de uitvoering van een voorlichtingsprogramma over dijkbeheer en -onderhoud. Looptijd samenwerkingsproject: eerste fase 2005-2008; tweede fase 2009-2011.

Projecten buiten de Europese Unie

Duurzaam water beheersen in Nickerie, Suriname

Het doel van dit project is het ondersteunen van overliggend waterschap MCP bij de opbouw van de eigen organisatie en van twaalf inliggende waterschappen, evenals het bijdragen aan de verbetering van waterkwantiteit- en kwaliteitsbeheer in Nickerie. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om rechtstreekse 'waterschapsbanden' tussen WRIJ, OWMCP en Wereld Waternet, gestoeld op wederzijdse uitwisseling van kennis en ervaring. Vanuit het Nederlandse waterschapsmodel wordt kennis overgedragen en toegepast in de Surinaamse context, zowel ten aanzien van organisatieopbouw als het dagelijks beheer en onderhoud. Ook bijdragen aan kleinschalige investeringen. In samenwerking met Wereld Waternet, Amsterdam. Resultaten tot nu toe: OWMCP heeft de organisatiematrix vernieuwd en op basis daarvan personeel geworven en taken/functies aangepast, een eerste Legger en een Onderhoudsplan opgesteld, een waterbeheersingsoverleg Nickerie ingesteld en

beleid gemaakt voor het beheren van de waterpeilen in zijn gebied. Looptijd samenwerkingsverband: eerste fase 2008-2011; tweede fase 2012-2015.

Werken aan schoon water in La Libertad, Nicaragua

Het doel van dit project is het veiligstellen van de drinkwatervoorziening voor de 14.000 inwoners van La Libertad door duurzaam beheer van het stroomgebied van de Rio San Miguel, verbeterde zuivering en distributie van drinkwater en verbeterde sanitaire voorzieningen. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het gaat om uitvoeringsgerichte bijdragen aan onderdelen van de waterketen: verbetering van oppervlaktewaterkwaliteit, sanitatie en drinkwater, waarbij vanuit het Nederlandse waterschaps- en drinkwaterwerk kennis wordt overgedragen en uitgewisseld en toegepast in de Nicaraguaanse context. Ook bijdragen aan kleinschalige investeringen. In samenwerking met de gemeente Doetinchem/stichting DOS, Vitens Evides en LeAF. Resultaten tot nu toe: de gemeente La Libertad heeft de sanitatie van een basisschool vernieuwd, latrines aangelegd in een stadswijkje en een opvangbekken voor stedelijk water gerealiseerd; boeren in een rivierdal werken mee aan een voorlichtingsprogramma; de waterzuivering van een drinkwaterbedrijf is verbeterd. Looptijd samenwerkingsproject: eerste fase 2008-2010; tweede fase 2011-2012.

Hoogheemraadschap van Rijnland

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU		
Projecten buiten de EU	Zuid Afrika (afvalwater-zuivering, capaciteits-opbouw) Tanzania (watercyclus)	Buffalo City, gemeente Leiden Dunea, Het Waterlaboratorium, drinkwaterbedrijf Mwanza, Mwanza waterautoriteit

Contactgegevens

Marion Tusveld

Postbus 156, 2300 AD Leiden

Telefoon : 071-3063063

E-mail : marion.tusveld@rijnland.net

Website : www.rijnland.net

Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft in 2010 haar buitenlandbeleid vastgesteld. Aanvullend op het Uniebeleid (dat toen nog niet beschikbaar was) heeft Rijnland aangegeven dat het van belang is dat een project door een regionale partner wordt getrokken. Hierdoor hoeft het hoogheemraadschap alleen de benodigde kennis in te brengen en minder zorg te dragen voor coördinerende en administratieve activiteiten. Door samen met een regionale partner op te trekken krijgt het hoogheemraadschap bovendien de kans om de relaties binnen de regio te versterken.

Projecten binnen de Europese Unie

Integrale gebiedsvisie Donaudelta

Water vormt een belangrijk sturend principe voor de gebiedsinrichting van de Donaudelta. Het Hoogheemraadschap van Rijnland schrijft zelf watergebiedsplannen; deze zouden als voorbeeld kunnen dienen voor een watergebiedsplan voor de Donau Delta. Samen met de EUCC, de gemeente Zandvoort en Apele Române. Door Apele Române is een projectvoorstel ingediend bij de Europese Commissie; het is nu afwachten of er subsidie kan worden verkregen.

Projecten buiten de Europese Unie

Opstellen integrale zuiveringsstrategie voor de metropool Buffalo City. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het Hoogheemraadschap van Rijnland stelt zelf ook zuiveringsstrategieën op en de partijen kunnen van elkaar leren op het vlak van certificering van zuiveringen. Samen met de gemeente Leiden en Buffalo City. Dit nieuwe project is in 2011 opgestart; op het moment vindt de uitwerking van de gezamenlijke projectdefinitie plaats.

Watercyclusproject gericht op waterkwaliteit, drinkwatervoorziening en afvalwaterzuivering in het Victoriameer, Mwanza, Tanzania. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het Hoogheemraadschap van Rijnland kan zijn kennis delen op het gebied van de bepaling van de waterkwaliteit en de bedrijfsvoering van de afvalwaterzuivering. Samen met Dunea, Het Waterlaboratorium, het drinkwaterbedrijf Mwanza en de Mwanza waterautoriteit. Het projectvoorstel is ingediend voor de EU Water Facility en de subsidie is toegekend. Het project gaat begin 2012 van start.

Waterschap Rivierenland

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten	Duitsland (gezamenlijk gemaal, muskusrattenbestrijding, KRW)	Deichverband Kleve-Landesgrenze, Grenswatersubcommissie C
Projecten in de EU		
Projecten buiten de EU	Senegal (governance, kennisuitwisseling)	OMVS, Havenbedrijf Rotterdam, DLG, RWS, Altenburg en Wymega, Agromisa, Rabobank Foundation, DHV

Contactgegevens

Eric Kuindersma
De Blombooged 1, 4003 BX Tiel
Postbus 599, 4000 AN Tiel
Telefoon : 0344-649158
E-mail : e.kuindersma@wsrl.nl
Website : waterschaprivierenland.nl

Het buitenlandbeleid van het Waterschap Rivierenland is beschreven in een kadernotitie. Binnen dit beleid worden activiteiten onderscheiden die gericht zijn op het directe taakbelang, de positionering van het waterschap als lokale overheid en partner in stroomgebieden. Daarbij kan worden gedacht aan deelname aan internationale projecten om eigen projecten met behulp van externe medefinanciering uit te voeren. In dat kader worden ook bestaande internationale relaties van het Waterschap Rivierenland onderhouden, onder meer in verband met toekomstige Europese structuurfondsen. Daarnaast worden activiteiten onderscheiden waarvoor het initiatief door derden is genomen en het waterschap wordt gevraagd te participeren; te denken valt aan activiteiten met een meer ideëel karakter of activiteiten die kostenneutraal plaatsvinden.

Grensoverschrijdende projecten

Duitsland

Er bestaat een structurele grensoverschrijdende samenwerking met het Deichverband Kleve-Landesgrenze, gericht op gezamenlijk beheer en onderhoud van het Hollandsch-Duitsch gemaal en intensivering van de samenwerking op het gebied van de KRW en muskusrattenbestrijding. Twee keer per jaar worden in de Gemengde Commissie op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt; daarnaast is er jaarlijks overleg met Duitse waterbeheerders in de Grenswatersubcommissie C (Oude Rijn). De kosten van de exploitatie van het gemaal worden verdeeld; de hoogte van de kosten is afhankelijk van het aantal draaiuren. Voor andere projecten in de grensstreek worden dan financiële afspraken gemaakt.

Projecten buiten de Europese Unie

Senegal

Samenwerking met de Organisation pour la Mise en Valeur de fleuve Senegal (OMVS), een internationale organisatie voor het beheer van de Senegalrivier voor de landen Senegal, Mauritanië, Mali en Guinee. Het Waterschap Rivierenland adviseert over onderhoudsmanagement en organisatieopbouw bij de aanpak van door riet overwoekerde sloten en kanalen. Bij de aanbesteding van de baggerwerken is specifieke waterschapskennis ingezet en er is gestart met het ondersteunen van enkele landbouwcoöperaties door ontwikkelkredieten. Er zal geëxperimenteerd worden met het creëren van buitenpolders, waarvoor een grote ORIO-aanvraag loopt.

Ook vormt het waterschap voor de OMVS de toegang tot Nederlandse kennis en organisaties die een bijdrage kunnen leveren aan de ontwikkeling van de Senegalrivier. De invulling van de samenwerking is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. De looptijd van de samenwerking is van 2004 tot 2012, maar wordt waarschijnlijk met nog twee jaar verlengd. Door de samenwerking is naast specifieke waterschaps- en waterbeheerkennis ook kennis van onder andere het Havenbedrijf Rotterdam, DLG, Rijkswaterstaat, Altenburg en Wymega, Agromisa, de Rabobank Foundation en DHV beschikbaar voor de OMVS. In 2011 is een netwerkbijeenkomst georganiseerd om de inzet van de Nederlandse partners beter op elkaar af te stemmen. In totaal is voor de hele samenwerkingsperiode € 1.200.000,- beschikbaar via Ontwikkelings-samenwerking.

Overig

Het Waterschap Rivierenland ontvangt regelmatig buitenlandse delegaties die meer willen weten over de waterschapsorganisatie en inhoudelijke zaken. Ook verzorgt het waterschap regelmatig gastcolleges en bijdragen aan cursussen van UNESCO-IHE.

Waterschap Roer en Overmaas

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>	Duitsland en Vlaanderen (grensoverschrijdend afvalwater zuiveren en watersysteemonderhoud incl. muskusrattenbestrijding)	Duitse gemeenten, Vlaams gewest
<i>Projecten in de EU</i>	België, Duitsland, Luxemburg, Frankrijk (klimaatadaptatie, hoogwaterrisico's)	Wasser verband Eifel-Rur, Universiteit Aken/ Onderdeel INTERREG IV B AMICE
	Duitsland, Frankrijk, Hongarije, Polen, Rusland, Slowakije (duurzaam hoogwatermanagement)	17 partners zie: www.floodwise.eu/ FLOOD-WISE
	Duitsland (beekherstel)	Wasser verband Eifel-Rur, Wasserberg, Roerdalen
	België (waterkwaliteit, wateroverlast) Roemenië kennisuitwisseling)	Verschillende grensoverschrijdende waterbeheerders zie: www.aquadra.eu/ Aquadra ARNA
<i>Projecten buiten de EU</i>	Turkije (Twinning ivm KRW)	o.a. DLG, Turkse nationale waterautoriteit, Peel en Maasvallei

Contactgegevens

H. Tolkamp
Parklaan 10, 6131 KG Sittard
Postbus 185, 5139 AD Sittard
Telefoon : +31 46-4205760
E-mail : h.tolkamp@overmaas.nl
Website : www.overmaas.nl

Het Waterschap Roer en Overmaas is gelegen tussen Duitsland, Wallonië en Vlaanderen. Omdat het grond- en oppervlaktewater zijn oorsprong veelal in het buitenland vindt, is intensieve samenwerking met collega's over de grens vanzelfsprekend. In juli 2005 heeft het algemeen bestuur de buitenlandnota vastgesteld; dit beleid wordt met zekere regelmaat geëvalueerd en sedertdien voortgezet.

Grensoverschrijdende projecten

Grensoverschrijdende waterzuivering

Al sinds de jaren zestig van de vorige eeuw wordt er in Limburg grensoverschrijdend afvalwater gezuiverd. In samenwerking met de betreffende gemeenten in Duitsland en het Vlaamse gewest wordt huishoudelijk afvalwater uit het buitenland in Limburgse rwzi's gezuiverd. Dit betreft circa 24.000 i.e. uit Duitsland, ruim 400 i.e. naar Duitsland en ruim 1.000 i.e. uit Vlaanderen.

Grensoverschrijdende samenwerking

De vele grensoverschrijdende en grensscheidende waterlopen worden gezamenlijk met de burens onderhouden, waarbij de taken worden gedeeld. Er is periodiek overleg om onderwerpen als gezamenlijke inrichting, beheer en onderhoud, inclusief muskusrattenbestrijding af te stemmen. Projecten op de grens worden samen uitgevoerd, waar mogelijk met EU-subsidies (Life, INTERREG).

Projecten binnen de Europese Unie

AMICE

binnen het project AMICE is het Waterschap Roer en Overmaas betrokken als expertorganisatie in de samenwerking met het Wasserverband Eifel-Rur (WVER) en de Universiteit van Aken, gericht op het sturen van de regulatiespaarbekkens (niet de drinkwaterspaarbekkens) in de Eifel in relatie tot de waterbehoefte benedenstrooms en met betrekking tot klimaatadaptatie. Dit project is gestart in 2009 en loopt tot 2012. In totaal werken zeventien partners (onder leiding van het Franse EPAMA) samen aan adaptatie aan het veranderde klimaat, met een totaal budget van € 8.900.000,- en een ERDF-subsidie van € 2.800.000,-. Zie: www.amice-project.eu.

FLOOD-WISE

Om te komen tot een gezamenlijke aanpak van duurzaam hoogwatermanagement in zes (inter)nationale stroomgebieden met in totaal zeventien partners wordt (gebaseerd op de Europese ROR) samengewerkt op het gebied van kennisuitwisseling en overdracht van oplossingen, met name gericht op grensoverschrijdende aspecten. Daarbij wordt in nauwe samenwerking tussen WRO en WVER, voor de Roer als een van de vier pilotprojecten (de andere betreffen de Sutla, Bug en Elbe), grensoverschrijdend zowel een voorlopige risicobeoordeling, risicokaarten als een overstromingsrisicobeheerplan opgesteld. Door halfjaarlijkse bijeenkomsten worden de vorderingen en ervaringen uitgewisseld. Dit project heeft een omvang van circa € 2.000.000,-, waarvan 75% ERDF-financiering en 25% eigen bijdrage. Zie: www.floodwise.eu.

AALFRED

Samen met het Wasserverband Eifel-Rur (WVER) wordt gewerkt aan een grensoverschrijdend herstelplan voor vismigratie, oeverherstel en reactivering en herstel van oude meanders langs de Roer. De INTERREG-aanvraag voor dit project is in 2010 afgewezen. Andere financieringsmogelijkheden worden onderzocht, nu in het kader van de samenwerking tussen de gemeenten Wassenberg (D) en Roerdalen (NL). Dit betreft een project van in totaal circa € 2.500.000 - 4.000.000,-, afhankelijk van te maken keuzes.

AQUADRA

Een tiental waterbeheerders in Zuid-Limburg en België is in 2010 aan de slag gegaan om de waterkwaliteit te verbeteren en wateroverlast te voorkomen in vier deelstroomgebieden van de Maas, te weten de Jeker, de Voer, de Berwijn en de Geul (en Gulp). Vlaanderen, Wallonië en

Nederland realiseren gezamenlijk de plannen voor deze stroomgebieden. Er worden gezamenlijke modelstudies voor genoemde beken uitgevoerd, evenals een gezamenlijk afvoermeetplan, inclusief aanleg van extra meetlocaties. Er worden in 2010-2013 pilotprojecten uitgevoerd op het gebied van communicatie, beek- en oeverherstel, Natura2000, vismigratie en het voorkomen van wateroverlast door aanleg van regenwaterbuffers. De financiering loopt via Euregio Maas-Rijn (INTERREG IV A). Voor het waterschap betekent dit een investering van bijna € 930.000,- waarvan, inclusief cofinanciering door de provincie, in totaal 60 % wordt gefinancierd door derden. Een eerste pilotproject (buffer Horstergrub) wordt in februari 2012 opgeleverd. Zie: www.aquadra.eu.

Roemenië

In vervolg op de uitstekende samenwerking met Romanian Water in het project inzake de waterschapfinanciering in de periode 2006-2010, is in 2011 gestart met een bilaterale, bestuurlijke kennisuitwisseling tussen het Waterschap Roer en Overmaas en Apele Române National Administration (ARNA) in Cluj-Napoca. Het belangrijkste doel is van elkaar leren vanuit vergelijkbare problemen en andere oplossingen.

Projecten buiten de Europese Unie

Turkije

Samen met onder andere DLG en het Waterschap Peel en Maasvallei wordt al sinds 2007 expertise ingezet voor twinning- en G2G-projecten met Turkije op het gebied van de implementatie van de KRW, de Nitraatrichtlijn, en het trainen van trainers op het terrein van waterbeheer. In 2010 is het project 'Capacity Building on Water Quality Monitoring in Turkey' toegekend aan DLG, samen met Frankrijk en Spanje, hetgeen in 2011 en 2012 met name inzet van waterschapsmedewerkers zal vergen. De financiering loopt via DLG; de inbreng van het waterschap bestaat uit de expertise en uren van de meewerkende experts.

Waterschap Scheldestromen

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>	Vlaanderen (watersysteem en landschaps-/ natuurfunctie, bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit, klimaatadaptatie grenswaterlopen)	Vlaamse polders, gemeenten en provincies, Noord Brabant, landbouworganisaties, Nederlandse waterschappen
<i>Projecten in de EU</i>		
<i>Projecten buiten de EU</i>	Bangladesh (sanitatie, studiebeurs)	SIMAVI, Unesco IHE

Contactgegevens

drs. A.J. Mouton

Postbus 1000, 4330 ZW Middelburg

Telefoon : 088-2461560 of 06-51229422

E-mail : ton.mouton@scheldestromen.nl

Website : www.scheldestromen.nl

Een goede grensoverschrijdende samenwerking is onmisbaar voor de taakuitvoering van het Waterschap Scheldestromen. Het gaat hierbij met name om het bestrijden van wateroverlast en het herstel van watersystemen; daarnaast wordt ingezet op subsidiewerving, kennisuitwisseling en het onderhouden van bestuurlijke en ambtelijke netwerken.

Het waterschap werkt nauw samen met ondermeer de Vlaamse polders, gemeenten, de provincies Oost- en West-Vlaanderen en Aquafin, het zuiveringsbedrijf voor Vlaanderen. Het waterschap neemt deel aan de Internationale Zwincommissie, het Grensoverschrijdend Comité Kreken en Polders en is agendalid van de Vlaamse bekkenbesturen.

Wat betreft ontwikkelingssamenwerking is het waterschap tot nu toe uitgegaan van het op een indirecte wijze bijdragen aan de millenniumdoelen.

Grensoverschrijdende projecten

Natuurlijk Water

Dit project richt zich op het verbeteren van de integrale functie van het watersysteem en het versterken van de landschaps- en natuurfunctie in de Ecologische Hoofdstructuur tussen de Zwinstreek (Vlaanderen) en de Braakman (Nederland). Dit gebeurt door het opwaarderen van kreken, het uitvoeren van kreekherstelprojecten, het herstellen van het beheer van bloemdijken, het optimaliseren van de landelijke waterkwaliteit in het grensgebied en het grensoverschrijdend uitwisselen van innovatieve ervaringsprojecten. Doordat verschillende projecten ruimte voor water creëren wordt de grensregio beter voorbereid op de gevolgen van klimaatwijzigingen. Looptijd: 2010-2013. De samenwerkende partners

zijn de provincies Oost- en West-Vlaanderen, de gemeenten Maldegem, Beernem, Damme, Hulst en Terneuzen, de Generale Vrije Polders en TVM. Het Waterschap Scheldestromen is projectverantwoordelijke. De totale kosten bedragen € 3.899.000,-; de bijdrage vanuit INTERREG is € 1.503.000,-.

Interactief Waterbeheer

Dit project richt zich op het interactief en gebiedsgericht herstel van het waterkwantiteits- en waterkwaliteitssysteem en op het ontwikkelen van landbouwmethoden ter verbetering van de natuurlijke bodemvruchtbaarheid en omgeving (biodiversiteit). Het betreft een samenwerking van provincies, waterschappen en landbouworganisaties in de hele grensstreek. De provincie Noord-Brabant heeft de projectleiding. Looptijd: 2008-2011. De totale kosten bedragen € 8.018.000,-; de bijdrage vanuit INTERREG is € 4.009.000,-.

Water voor nu en later

Dit project betreft een Vlaams-Zeeuwse inventarisatie van grensoverschrijdende waterlopen, knelpunten en ontwikkelingskansen voor nieuwe integrale projecten om gezamenlijk het grensgebied voor te bereiden op de klimaatverandering. De inventarisatie wordt nu omgezet in concrete projecten die direct kunnen worden uitgevoerd, dan wel later in een volgende INTERREG-ronde zullen worden voorgedragen. Het Waterschap Scheldestromen en de provincies Oost- en West-Vlaanderen trekken het project.

Projecten buiten de Europese Unie

Bangladesh SIMAVI

Het waterschap ondersteunt een water- en gezondheidsprogramma van SIMAVI in Bangladesh. Dit programma richt zich op het aanleggen en verbeteren van drinkwater- en toiletvoorzieningen en daarnaast op het verantwoord gebruik van deze voorzieningen. In het betrokken gebied wonen 176.000 mensen. De looptijd is drie jaar, van 2011 tot 2013. Het Waterschap Scheldestromen draagt € 150.000,- bij.

Bangladesh-studiebeurs

Het waterschap subsidieert een studieplaats voor een buitenlandse student om de in Nederland aanwezige kennis op het gebied van het waterbeheer over te dragen ten behoeve van het land en de inwoners van Bangladesh. Een student of jonge professional uit Bangladesh volgt daartoe bij de UNESCO-IHE in Delft een tweejarige Msc-opleiding op het gebied van watermanagement. De kosten zijn € 22.500,- per jaar.

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
<i>Grens-overschrijdende projecten</i>		
<i>Projecten in de EU</i>	België, Verenigd Koninkrijk (waterkwaliteit); België, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk (bagger-technieken)	Vlaamse Land Maatschappij, Southend City counsel, Royal Soc. Protection of birds Waterwegen en Zeekanalen NV, Broads Authority, Universiteit Armines, Lille
<i>Projecten buiten de EU</i>	Indonesië (governance)	Semarang, provincie Centraal Java, Ministry of Public Works

Contactgegevens

J. Helmer/Yill Havers

Maasboulevard 123, 3063 GK Rotterdam

Telefoon : beide 010-4537200

E-mail : j.helmer@hhs.nl/Y.havers@hhs.nl

Website : www.hhs.nl

Het buitenlandbeleid van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard is in 2007 vastgesteld en nu aan herziening toe. Daarbij zal nauw worden aangesloten op het beleid van de Unie en Water Mondiaal. De focuslanden van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard zijn Indonesië, Vietnam en Bangladesh.

De belangrijkste uitgangspunten van het vigerende beleid zijn:

- 1) de samenwerking dient een directe relatie te hebben met de uitvoering van de taken;
- 2) voor samenwerking binnen de Europese Gemeenschap (EG) stelt het hoogheemraadschap zich (pro)actief op, en is het initiatief gericht op het versterken van het (water)netwerk en verwerving van Europese subsidie, zoals INTERREG-programma's;
- 3) voor samenwerking binnen Europa, doch buiten de grenzen van de EG stelt het hoogheemraadschap zich reactief op, en is het initiatief van de samenwerking gericht op het versterken en uitbreiden van het (water)netwerk;
- 4) ten behoeve van de intenties en initiatieven voor samenwerking binnen Europa stelt het hoogheemraadschap jaarlijks € 75.000,- beschikbaar. Deze kosten zullen bij verwerving van Europese subsidie met de inkomsten van deze subsidie worden verrekend;
- 5) met betrekking tot projecten buiten de Europese Unie is het hoogheemraadschap bereid om op verzoek kennis te delen, dan wel te adviseren over het beheer en onderhoud van de waterstaatkundige structuur. De randvoorwaarde hierbij is dat maximaal twintig werkdagen per jaar zonder compensatie beschikbaar worden gesteld;

- bovendien dient in de directe kosten (reis-, verblijf- en overige kosten) door de verzoekende instantie dan wel derden te worden voorzien;
- 6) alle initiatieven tot internationale samenwerking die buiten de randvoorwaarden van dit beleid vallen worden aan de verenigde vergadering ter besluitvorming voorgelegd;
 - 7) de activiteiten van internationale samenwerking worden jaarlijks bij de jaarrekening zowel inhoudelijk als in financiële en personele zin verantwoord.

Projecten binnen de Europese Unie

Urban Habitats

Het doel van het project Urban Habitats is het delen van kennis over het bevorderen van natuur in de directe omgeving van de stad. Daarbij zijn de publieke bewustwording van de waarde van natuur en het gebruik en beheer daarvan belangrijke doelstellingen. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want de waterkwaliteit in het algemeen en de waterecologie in het bijzonder zijn belangrijke opgaven van het waterschap, onder andere in verband met de KRW. In samenwerking met: zie kernegevens, de gemeente Rotterdam (deelgemeente Kralingen-Krooswijk) en de provincie Zuid-Holland. Resultaten tot nu toe: het project is eind 2011 afgerond. Het deelproject van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard ter verbetering van de waterkwaliteit en diepte van de Kralingseplas is geheel conform het integrale plan uitgevoerd.

PRISMA

Het doel van het project PRISMA is het delen van kennis over innovatieve verwerkingsmogelijkheden met betrekking tot baggertechnieken. Dit project sluit aan bij waterschapstaak, want het project heeft een directe relatie met het beheren van het watersysteem, de kerntaak van een waterschap. In samenwerking met: zie kernegevens en de gemeente Zuidplas. Resultaten tot nu toe: het project is in het vierde kwartaal van 2011 begonnen.

Projecten buiten de Europese Unie

Banger Polder-pilot

Deze pilot sluit aan bij waterschapstaak, want het richt zich op het delen van kennis rond de institutionele inrichting van het polderbeheer (governance). In samenwerking met: zie kernegevens en NWB fonds, VNG International, Buitenlandse Zaken en RWS (Water Mondiaal). Resultaten tot nu toe: in 2010 is een eerste community based organization in de vorm van een Polderbestuur opgericht. Vanaf die tijd worden de voorzieningen voor de polder gerealiseerd, door baggeren en verdiepen, een hoofdgemaal, dijken en dergelijke. Het werk is thans in volle uitvoering terwijl het polderbestuur wordt klaargestoomd om het beheer en onderhoud in 2012 aan te vangen. Het project kenmerkt zich hoofdzakelijk door de publieke benadering, om in de toekomst een extra waterheffing van de inwoners te vragen.

Waterschap Vallei en Veluwe i.o

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU	Slowakije (KRW); België, Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Luxemburg, Duitsland (energie uit waterketen)	Wupperverband, Lille Métropole, Waterschap Groot Salland, verschillende Universiteiten, SIDEN, Vlario Aquafin, Kirklees Council/ INTERREG IV B INNERS
Projecten buiten de EU	Servië (afvalwaterzuivering, bodemsanering en monitoring waterkwaliteit, KRW) Turkije (KRW), Ethiopië (governance, vervuiling-bronnen), Nepal (onderwijs en sanitatie) Indonesië (sanitatie ziekenhuizen)	O.a. bedrijfsleven VIE, Waterschap Zuiderzeeland Stichting Nepal Madat SIMAVI, Waterschap Zuiderzeeland

Contactgegevens

Egbert van 't Oever
Waterschap Vallei en Veluwe i.o.
Postbus 4142, 7320 AC Apeldoorn
Telefoon : 06-15005661
E-mail : evantoever@wve.nl

Er is in 2009 door het Waterschap Vallei & Eem en het Waterschap Veluwe een buitenlandnota vastgesteld, waarin is aangegeven dat deze waterschappen in het buitenlandbeleid het volgende willen bereiken:

- kennisuitwisseling;
- medewerkers de kans geven zich hiermee verder te ontwikkelen;
- in het buitenland steeds samenwerking zoeken met een sterke partner;
- samenwerken met actoren binnen het waterschapsbeheersgebied;
- streven naar structurele ontwikkelingssamenwerking.

Jaarlijks is hiervoor € 75.000,- en 700 uur beschikbaar.

Internationale samenwerking

Projecten binnen de Europese Unie

Servië (kandidaat EU-lid)

Er is een projectvoorstel ingediend bij Agentschap NL in het kader van het 2g@there-programma om samen met een aantal Nederlandse bedrijven de afvalwaterzuivering en bodemsanering verder te helpen. Aansluitend is een G2G-project gericht op monitoring van de waterkwaliteit voorzien.

Bij de kandidaat EU-leden Slowakije, Turkije en Servië levert Waterschap Vallei en Veluwe, in het kader van twinning-projecten, inzet van experts op het gebied van de KRW.

INTERREG-projecten

Samen met elf partners uit vijf andere landen in Noordwest-Europa wordt met subsidie van INTERREG IV B samengewerkt in het programma Innovative Energy Recovering Strategies (INNERS). De inzet van het Waterschap Vallei en Veluwe is met name gericht op het opstellen van een warmtebalans over de rwzi Amersfoort en de realisatie van de deelstroombehandeling. Beide maatregelen maken deel uit van de realisatie van de energiefabriek op rwzi Amersfoort binnen het project 'Omzet. Amersfoort, energie en grondstoffen uit afvalwater'. De maximale subsidie voor de projecten van het Waterschap Vallei en Veluwe is € 325.000,-. De belangrijkste doelstelling van de subsidieregeling is kennisdeling en -verspreiding.

Projecten buiten de Europese Unie

Ethiopië

Samen met Vitens Evides International en het Waterschap Zuiderzeeland is op 1 januari 2012 een vierjarig project gestart ter verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater waaruit ten behoeve van een stad van 300.000 inwoners drinkwater wordt gewonnen. Ook verbetering van de drinkwatervoorziening zelf maakt deel uit van het project. Het waterschapsdeel betreft capacity building op het gebied van water governance en specifiek het in beeld brengen van vervuilingsbronnen en de aanpak daarvan. Hierbij wordt niet alleen samen gewerkt met nationale, regionale en lokale overheden en andere betrokkenen, maar ook met de Universiteit van Adama.

Nepal

Waterschap Vallei en Veluwe steunt al jarenlang de stichting Madat Nepal, door maandelijkse bijdragen van personeel en bestuursleden voor het in stand houden van onderwijs; deze bijdragen worden door het bestuur verdubbeld. Aanvullend vindt met de stichting overleg plaats over mogelijke ondersteuning bij sanitatie.

Indonesië, Flores

In samenwerking met het Waterschap Zuiderzeeland en Simavi wordt een project voorbereid. De activiteit vanuit de waterschappen vormt een onderdeel van het Sanitation, Hygiene and Water for East Indonesia (SHAW) programma van Simavi. In het programma is redelijk concreet opgenomen het in beeld brengen van de sanitatie bij ziekenhuizen. Op dit moment is het Waterschap Zuiderzeeland in overleg met Simavi om de waterschapsinbreng te vergroten naar advisering omtrent sanitatie van ziekenhuizen en advisering, training en dergelijke van lokale overheden bij de implementatie van het programma.

Vietnam, Mekong

Vanuit het Rijk wordt in het programma Water Mondiaal de focus gelegd op een aantal delta's in de wereld, waarvoor vanuit Nederland aandacht zou moeten worden gegeven in verband met de klimaatveranderingen. Een van die delta's is de Mekong-delta in Vietnam. De mogelijkheden van samenwerking in en met Vietnam worden nagegaan.

Waterschap Velt en Vecht

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten	Duitsland (stroomgebied-beheer, governance)	Waterschap Groot Salland, NLWKN Meppen, provincie Overijssel, Hardenberg, Landkreis Grafschaft Bentheim, Kreis Steinfurt, Coesveld en Borken, Sammtgemeinde Emlichheim, NAM, Emmen, Coevorden. Provincie Drenthe, Vechteverband, Ministerium für Umwelt, diverse Wasser und Bodenverbände
Projecten in de EU	Roemenië (water-kwaliteitsbeheer en overstromingsrisico's)	Waterschap Reest en Wieden, Groot Salland, Regge en Dinkel, Rijn en IJssel, provincie Overijssel, Teleorman, Awa Serve
Projecten buiten de EU	Tanzania (governance, sanitatie, waterkwaliteit) Ethiopië (governance zanddammen) Swaziland (governance, twinning)	AMREF, IRC, Acacia Water RAIN, Waterschap Velt en Vecht, Waterschap Hollandse Delta, gemeente Hardenberg, twee Ethiopische gemeenten, Unesco IHE, Ripple, HSC/ NWB Fonds CMAS, Duitse partners Vechtdal, Waterschap Groot Salland

Contactgegevens

Hermen Klomp

Postbus 330, 7740 AH Coevorden

Telefoon : 0524-592269

E-mail : h.klomp@veltenvecht.nl

Website : www.veltenvecht.nl

Grensoverschrijdende projecten

Internationale Vechtvisie

Het doel van dit project is de Vecht tot een halfnatuurlijke laaglandrivier om te vormen. In samenwerking met Duitse partners is hiervoor een visie opgesteld, zie: www.devecht.eu. Dit project sluit aan bij de waterschaps-taak, want de Vecht is deels gelegen in het beheergebied van het Waterschap Velt en Vecht. In samenwerking met de provincie Overijssel, de gemeente Hardenberg, het Waterschap Groot Salland, NLWKN Meppen, Landkreis Grafschaft Bentheim, Kreis Steinfurt, Coesfeld en Borken en Sammtgemeinde Emlichheim. Resultaten tot nu toe: de Vechtvisie is vastgesteld en er wordt gewerkt aan een uitvoeringsprogramma met grensoverschrijdende projecten.

Herinrichting Schoonebeekerdiep

Het doel van dit project is de herinrichting over een lengte van 16 km. van deze grensvormende beek met Duitsland, zie: www.schoonebeekerdiep.nl. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want het Schoonebeekerdiep is deels gelegen in het beheergebied van het Waterschap Velt en

Vecht. In samenwerking met de gemeenten Emmen en Coevorden, de provincie Drenthe, de NAM, Sammtgemeinde Emlichheim, Landkreis Grafschaft Bentheim, NLWKN Meppen, Vechteverband, het Ministerium für Umwelt en diverse Wasser und Bodenverbände. Resultaten tot nu toe: in 2008 is het plan goedgekeurd: het Schoonebeekerdiep wordt stukje voor stukje heringericht. Hiervoor wordt de beek in delen geknipt; voor elk deel wordt een inrichtingsplan opgesteld.

Flow in het Vechtdal

Doelen van dit project zijn de ontwikkeling van een duurzame samenwerking in het Duits-Nederlandse Vechtdal en het verwerven van kennis over grensoverschrijdende samenwerking. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want grensoverschrijdende samenwerking is voor veel projecten van het Waterschap Velt en Vecht noodzakelijk. In samenwerking met het Waterschap Groot Salland, Duitse partners en Catchment Management Agencies uit Swaziland, Mozambique en Zuid-Afrika. Resultaten tot nu toe: jaarlijks wordt een conferentie georganiseerd; in 2011 heeft in Duitsland zo'n conferentie plaatsgevonden.

Projecten binnen de Europese Unie

Participatief waterbeheerplan Calnisteia, Teleorman

De samenwerking met de provincie Teleorman in Roemenië bestaat al langer en is ontstaan uit de samenwerking tussen de provincie Overijssel en vier andere Overijsselse waterschappen. Waterschap Velt en Vecht richt zich met name op het opstellen van maatregelen voor het stroomgebied van de rivier Calnisteia. Dit wordt gedaan op een participatieve manier: er worden een aantal kleinschalige maatregelen uitgevoerd. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want de samenwerking richt zich met name op kennisuitwisseling op het gebied van participatieve initiatieven. In samenwerking met de County Council Teleorman, SGA Teleorman en Water Directorate Arges Vedeia. Resultaten tot nu toe: in 2011 zijn participatieve bijeenkomsten georganiseerd en maatregelen geformuleerd. Een aantal kleinschalige maatregelen zal in 2012-2013 worden uitgevoerd.

Projecten buiten de Europese Unie

AMREF WATSAN-project Tanzania, Mtwara District

Het doel van dit MDG 7-project in Mtwara, Tanzania is om voor 65.000 mensen toegang tot veilig drinkwater en goede sanitatie te realiseren. Het Waterschap Velt en Vecht levert expertise op het gebied van watergovernance, financiën, geo-informatie, geohydrologie, sanitatie en waterkwaliteit. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want er wordt een bijdrage geleverd aan MDG-doelstellingen door het inzetten van eigen kennis. In samenwerking met AMREF Flying Doctors, IRC en Acacia Water. Resultaten tot nu toe: technisch gezien is het project bijna geheel afgerond; veertig dorpen zijn voorzien van drinkwater en sanitatie. In 2011 zijn twee trainingen georganiseerd op het gebied van financiën en governance.

From Single to Multiple Use of RWH Schemes in Eastern Ethiopia

Dit MDG 7-project in Ethiopië richt zich op Integrated Water Resources Management (IWRM); een grote component hierin is RainWater Harvesting (RWH). Een belangrijk doel is om bestaande RWH-structuren te verbeteren aan de hand van beschikbare kennis op het gebied van multiple use, bescherming van waterkwaliteit, governance en integraal waterbeheer. Het uitwisselen van kennis, het versterken van de lokale capaciteit en het opzetten van een kennisnetwerk zijn belangrijke activiteiten in dit project. Ook worden er een aantal nieuwe zanddammen aangelegd. Dit project sluit aan bij de waterschapstaak, want er wordt een bijdrage geleverd aan MDG-doelstellingen door het inzetten van eigen kennis. In samenwerking met RAIN, de Waterschappen Hollandse Delta en Hunze en Aa's, UNESCO-IHE, de gemeente Hardenberg, twee Ethiopische 'gemeenten', HCS en RiPPLE. Resultaten tot nu toe: in 2011 is tijdens een zanddamtraining een SWOT-analyse uitgevoerd, die de basis heeft gelegd voor vervolgactiviteiten op onder andere het gebied van governance (capacity planning, capacity datamanagement WQMS en boosting local economy). De veldbezoeken die eind 2011 zijn gebracht aan de regio hebben de kansen en problemen van dit gebied nauwkeuriger in kaart gebracht. Door het Waterschap Hollandse Delta is een aantal watertestkits aangeschaft. De activiteiten voor een vervolg zijn met de lokale partners uitgezet.

Twinning Swaziland

Het doel van dit project is het Catchment Management Agency Swaziland te ondersteunen bij het opzetten van een regionale waterautoriteit. Dit project sluit aan bij waterschapstaak, want er wordt eigen kennis beschikbaar gesteld. Resultaten tot nu toe: in 2011 is een twinning-overeenkomst getekend.

Waterschap Zuiderzeeland

Kerngegevens

Kerngegevens	Land (onderwerp)	Partners/ Programma
Grens-overschrijdende projecten		
Projecten in de EU	Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zweden, en Duitsland (implementatiestrategie overstromingsrisicobeheerplannen)	Waterschap Noorderzijlvest, verschillende Universiteiten en gemeenten: zie beschrijving Waterschap Noorderzijlvest/SAWA
Projecten buiten de EU	Ethiopië (governance, vervuilingbronnen); Indonesië (sanitatie)	VIE, Waterschap Vallei en Veluwe i.o. SIMAVI, Waterschap Vallei en Veluwe i.o.

Contactgegevens

Rens Huisman

Lindelaan 20, 8224 KT Lelystad

Telefoon : 0320-274852 / 06-11324141

E-mail : R.Huisman@zuiderzeeland.nl

Website : www.zuiderzeeland.nl

Voor het Waterschap Zuiderzeeland is een buitenlandnota vastgesteld.

Bij Zuiderzeeland bestaat een coördinatiegroep die activiteiten coördineert tussen de volgende drie kennisgroepen:

- advisering buitenlandbeleid en Europese ontwikkelingen;
- Zuiderzeeland en internationale samenwerking;
- algemeen relatiebeheer, invullen communicatie, kennisuitwisseling en contacten.

Projecten binnen de Europese Unie

INTERREG IV-project SAWA

Het doel van dit project is kennis ontwikkelen en uitwisselen over flood risk management en de relatie leggen naar waterkwaliteit. Deze kennis kan worden ingezet binnen de kerntaken van Zuiderzeeland. Het project wordt uitgevoerd met overheden (provincies, waterschappen, gemeenten) en kennisinstellingen (universiteiten en hogescholen) uit Schotland, Noorwegen, Zweden, Duitsland en Nederland. Projecten die Zuiderzeeland binnen dit programma heeft uitgevoerd zijn:

- optimalisatie BOS;
- economische en maatschappelijke effecten van differentiatie veiligheidsnormen Flevoland;
- stedenbouwkundige ontwikkeling in een toekomstig wateroverlastgebied;
- bodemdaling: de gevolgen in een rode delta;
- uitbreiding educatiepakket onderwijs (groep 7);
- jongerenpanel 2009 (thema: klimaatverandering);
- ontwikkelen interactieve animatie klimaatverandering;

- omgaan met (bijna-)overstromingen: de (on)mogelijkheden van evacuatie in de polders;
- klimaatbestendigheid nu en in de toekomst;
- effecten van klimaatverandering op de waterkwaliteit en aquatische ecologie in het beheergebied van Zuiderzeeland.

Projecten buiten de Europese Unie

Ethiopië

Vier jaar durend EU Water Facility ACP Fund-project 'Partnership for Capacity Building in Sustainable Infrastructure Development and Water Resources Protection in Oromia region'. Het Waterschap Zuiderzeeland is dit project eind 2011 gestart in samenwerking met het Waterschap Vallei en Veluwe en Vitens Evides International (VEI). Het doel is capaciteitsopbouw bij drinkwaterlevering (VEI) en waterkwaliteitsbescherming (waterschappen). De waterschappen hebben een decennialange ervaring op dit vlak opgebouwd. VEI gaat de bedrijfsvoering bij twee drinkwaterbedrijven verbeteren.

Het oppervlaktewater is de bron voor drinkwater; bedrijven lozen hun afvalwater ongezuiverd op/naar het oppervlaktewater. Het Oromia Water Mineral Energy Bureau mist de capaciteit om dit probleem aan te pakken. De waterschappen gaan bovenstrooms via een integrale stroomgebiedenadering adviseren om het gegevensbeheer op orde te brengen (gebiedskarakterisatie, meetnet, meetplan, opslag en ontsluiting data) bij het opstellen van rapportages en bij het ontwikkelen van een waterkwaliteitsplan. De Adama University zal een rol spelen bij training op GIS, en waterkwaliteitstesten en zal de best practices uit dit onderzoek vertalen naar haar onderwijsprogramma.

Bangladesh

Het doel is om samenwerking met partijen in Bangladesh op te zetten. Het programma Water Mondiaal is daarbij bepalend. In 2011 heeft het Waterschap Zuiderzeeland binnen dit programma een missie uitgevoerd met VEI en DLG om sectorontwikkelingen en samenwerkingsopties te verkennen.

Indonesië

Sanitation, Hygiene And Water (SHAW) for East Indonesia

Het doel van dit project is om in 2014 een gezonde leefomgeving te realiseren in negen geselecteerde districten in Nusa Tenggara Timur, Papua Barat en Papua-provincie. Dit moet gebeuren door met een gecoördineerde actie sanitatievoorzieningen te realiseren en te promoten. Bovendien moeten de hygiënische omstandigheden verbeterd worden door toegang tot drinkwater en de bevordering van school sanitation. Het project volgt de STBM-methodiek, die door de overheid in Indonesië wordt gehanteerd. Het project sluit aan bij de waterschapsactiviteiten, want het omvat de aanleg en uiteindelijk het beheer van afvalwatervoorzieningen (sanitatie). Lokaal functioneert een overlegplatform (POKJA) waarin de sleutelspelers (overheid en lokale NGO's) zitting hebben. Het verder ondersteunen van dit platform en het

maken van een zogenoemd sanitatieplan voor de regio zijn voor een waterschap herkenbare acties. Simavi is de projectverantwoordelijke; lokaal gaan de NGO's het project uitvoeren. WASTE, IRC en de waterschappen ondersteunen het gehele project bij de verdere ontwikkeling van de diverse onderdelen, zoals het functioneren van POKJA, school sanitation, sanitation marketing en sanitatie in moeilijke omstandigheden (hoge grondwaterstand en dergelijke). In 2011 zijn lokaal diverse inventarisaties uitgevoerd, waardoor de lokale sanitatiesituatie in beeld is gebracht. Vervolgens heeft een voorlichtingscampagne plaatsgevonden over de verbetering van de sanitatie.

4 Contactpersonen

4 Contactpersonen

Michiel Anten, *Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden*

Postbus 550, 3990 GJ Houten

Telefoon : 030-6345838

E-mail : anten.mjm@hdsr.nl

Website : www.hdsr.nl

Louis Bijlmakers, *Waterschap De Dommel*

Postbus 10.001, 5280 DA Boxtel

Telefoon : 0411-618498; 06-15878021

E-mail : lbijlmakers@dommel.nl

Website : www.dommel.nl

Paul Bonné, *Waterschap Amstel Gooi en Vecht (Wereld Waternet)*

Korte Ouderkerkerdijk 7, 1090 GC Amsterdam

Telefoon : 020-6086020 / 020-6083553

E-mail : paul.bonne@waternet.nl / otto.ferf.jentink@waternet.nl

Website : www.werldwaternet.nl

Sijbrand Dob, *Waterschap Hollandse Delta*

postbus 4103, 2980GC Ridderkerk

E-mail : S.Dob@wshd.nl

Website : www.wshd.nl

Paula Dobbelaar – van Meenen, *Waterschap Aa en Maas*

Pettelaarpark 70, 5216 PP 's-Hertogenbosch

Telefoon : 06-22407406

E-mail : pdobbelaar@aaenmaas.nl

Website : www.aaenmaas.nl

Otto Ferf Jentink, *Waterschap Amstel Gooi en Vecht (Wereld Waternet)*

Korte Ouderkerkerdijk 7, 1090 GC Amsterdam

Telefoon : 020-6086020 / 020-6083553

E-mail : paul.bonne@waternet.nl / otto.ferf.jentink@waternet.nl

Website : www.werldwaternet.nl

drs. Joost de Haan, *Hoogheemraadschap Delfland*

Postbus 3061, 2601 DB Delft

Telefoon : 015-2608108 / 06-51213959

E-mail : jdehaan@hhdelfland.nl

Website : www.hhdelfland.nl

Yill Havers, *Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard*
Maasboulevard 123, 3063 GK Rotterdam
Telefoon : beide 010-4537200
E-mail : j.helmer@hhsk.nl/Y.havers@hhsk.nl
Website : www.hhsk.nl

J. Helmer, *Hoogheemraadschap Schieland en Krimpenerwaard*
Maasboulevard 123, 3063 GK Rotterdam
Telefoon : beide 010-4537200
E-mail : j.helmer@hhsk.nl/Y.havers@hhsk.nl
Website : www.hhsk.nl

Janet Hidding, *Waterschap Hunze en Aa's*
Postbus 195, 9640 AD Veendam
Telefoon : 0598-693462
E-mail : s.vennix@hunzeenaas.nl
Website : www.hunzeenaas.nl

Rens Huisman, *Waterschap Zuiderzeeland*
Lindelaan 20, 8224 KT Lelystad
Telefoon : 0320-274852 / 06-11324141
E-mail : R.Huisman@zuiderzeeland.nl
Website : www.zuiderzeeland.nl

K. de Jong, *Waterschap Noorderzijlvest*
Postbus 18, 9700AA Groningen
Telefoon : +31 50-3048357
E-mail : k.dejong@noorderzijlvest.nl
Website : www.noorderzijlvest.nl

Hermen Klomp, *Waterschap Velt en Vecht*
Postbus 330, 7740 AH Coevorden
Telefoon : 0524-592269
E-mail : h.klomp@veltenvecht.nl
Website : www.veltenvecht.nl

Eric Kuindersma, *Waterschap Rivierenland*
De Blombooged 1, 4003 BX Tiel
Postbus 599, 4000 AN Tiel
Telefoon : 0344-649158
E-mail : e.kuindersma@wsrl.nl
Website : www.waterschaprivierenland.nl

Antoon Kuypers, *Wetterskip Fryslân*
Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
Telefoon : +31 6-46172047
E-mail : akuyppers@wetterskipfryslan.nl
Website : www.wetterskipfryslan.nl

Susan Lijzenga, *Waterschap Regge en Dinkel*
Kooikersweg 1, 7609 PZ Almelo
Telefoon : 06-29560744
E-mail : s.lijzenga@wrđ.nl
Website : www.wrđ.nl

drs. A.J. Mouton, *Waterschap Scheldestromen*
Postbus 1000, 4330 ZW Middelburg
Telefoon : 088-2461560 of 06-51229422
E-mail : ton.mouton@scheldestromen.nl
Website : www.scheldestromen.nl

Egbert van 't Oever, *Waterschap Vallei en Veluwe i.o.*
Waterschap Vallei en Veluwe i.o.
Postbus 4142, 7320 AC Apeldoorn
Telefoon : 06-15005661
E-mail : evantoever@wve.nl

ir. Jacques M.P.M. Peerboom, *Waterschap Peel en Maasvallei*
Postbus 3390, 5902 RJ Venlo
Drie Decembersingel 46, 5921 AC Venlo
Telefoon : +31 77-3891188
E-mail : jac.peerboom@wpm.nl
Website : www.wpm.nl

Henk H. Post, *Waterschap Reest en Wieden*
Blankenstein 540, 7940 AC Meppel
Telefoon : + 31 522-276811
E-mail : hh.post@reestenwieden.nl
Website : www.reestenwieden.nl

Keimpe Sinnema, *Waterschap Groot Salland*
Postbus 60, 8000 AB Zwolle
Telefoon : +31 38-4557211
E-mail : ksinnema@wgs.nl
Website : www.wgs.nl

J. Strijker, *Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier*
Bevelandseweg, 1, 1703 AZ Heerhugowaard
Telefoon : 072-5827090
E-mail : j.strijker@hhnk.nl
Website : www.hhnk.nl

John van Tilburg, *Waterschap Brabantse Delta*
Bouvignelaan 5, 4836 AA Breda
Telefoon : 076-5641880
E-mail : j.van.tilburg@brabantsedelta.nl
Website : www.brabantsedelta.nl

H. Tolkamp, *Roer en Overmaas*
Parklaan 10, 6131 KG Sittard
Postbus 185, 5139 AD Sittard
Telefoon : +31 46-4205760
E-mail : h.tolkamp@overmaas.nl
Website : www.overmaas.nl

Marion Tusveld, *Hoogheemraadschap Rijnland*
Postbus 156, 2300 AD Leiden
Telefoon : 071-3063063
E-mail : marion.tusveld@rijnland.net
Website : www.rijnland.net

Suzanne Vennix, *Waterschap Hunze en Aa's*
Postbus 195, 9640 AD Veendam
Telefoon : 0598-693462
E-mail : s.vennix@hunzeenaas.nl
Website : www.hunzeenaas.nl

Bram Zandstra, *Waterschap Rijn en IJssel*
Liemersweg 2, 7006 GG Doetinchem
Telefoon : +31 314-369739
E-mail : b.zandstra@wrij.nl
Website : www.wrij.nl

Contactpersonen Uniebureau

Esther Boer (*Bureau Brussel*)

Telefoon : 0032-495279641

E-mail : boer@vewin-uvw.be

Paul Langeveld (*NWB Fonds en beleidsmedewerker Internationaal*)

Telefoon : 070-3519742

Mobiel : 06-51749514

E-mail : plangeveld@uvw.nl

Henk Loijenga (*NWB Fonds en Water Governance Centre*)

Telefoon : 070-3579769

Mobiel : 06-29552001

E-mail : hloijenga@uvw.nl

Peter Pex (*Bureau Brussel*)

Telefoon : 0032-495307307

E-mail : mail@peterpex.nl

Marcel de Ruijter (*Europese beleidsontwikkeling en Internationale samenwerking*)

Telefoon : 070-3519756

Mobiel : 06-51749159

E-mail : mruijter@uvw.nl

Sonja Timmer (*Programmaleider Innovatie en Internationaal*)

Postbus 93218

2509 AE Den Haag

Telefoon : 070-3519741

Mobiel : 06-46343706

E-mail : stimmer@uvw.nl

Contactpersoon INTERREG

Wimjan van der Heijden (*subsidiecoördinator Groot Salland*)

Telefoon : 038-4557200

E-mail : wheijden@wgs.nl

Contactpersonen focuslanden

Egypte	: Paula Dobbelaar (<i>zie Waterschap Aa en Maas</i>)
Ethiopië	: Henk Loijenga (<i>zie contactpersonen Uniebureau</i>)
Indonesië	: Joost de Haan (<i>zie Hoogheemraadschap van Delfland</i>)
Mozambique	: Louis Bijlmakers (<i>zie Waterschap De Dommel</i>)
Nicaragua	: Michiel Anten (<i>zie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden</i>)
Roemenië	: Marcel de Ruijter (<i>zie contactpersonen Uniebureau</i>)
Vietnam	: Susan Lijzenga (<i>zie Waterschap Regge en Dinkel</i>)
Zuid-Afrika	: Keimpe Sinnema (<i>zie Waterschap Groot Salland</i>)

